

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.
Totú ce privesce fóea
sá se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Fóe bisericescă-politică.**Anul IV.****Blaşiu 1 Septembre 1894.****Numărul 37.****Adunarea Asociaţiunii.**

Aú trecutú şi serbătorile dela Sebeşu.

Ca pe airia, așa şi la Sebeşu poporul şi inteliginţa aú intimpinatú pe óspeţi cu ospitalitate adevărată, cu frăţietate românescă. Ba, dacă póte fi vorbă de vre-o aseménare, apoi trebuie să dícemú, că Sebeşenii aú pregătitú óspeţilor sêi o primire atâtú de grandióasă, cum în puţine părţi s'a mai vëdútu. Şi ceea ce este mai imbucurătorú, la Sebeşu amú vëdútu participândú la tóte serbările şi masele poporului, dovadă, că poporul nostru a ajunsú la consciinţa deplină a solidaritătii sale cu inteliginţa sa.

Pe câtú este însă de imbucurătorú acestú faptú, pe atâta este de durerosă împrejurarea, că interesulú faţă de Asociaţiune scade tocmai în inteliginţa, care în primulú rindú ar avé datorinţa de a desvolta tótá nisuinţa posibilă pentru înflorirea Asociaţiunii.

În împrejurările grele politice, în cari ne aflămú, este singurú terenulú culturalú, pe care mai putemú rësufia ceva. În specialú Asociaţiunea este acelú terenú, pe care amú puté să lucrămú tóţi Români, fără deosebire confesională. Adunările Asociaţiunii ar trebui să fie nisce evenimente mari culturale; ar trebui să fie nisce manifestatiuni grandióse ale vieţii nóstre naţionale, în faţa cărora să rămâná uimiţi tóţi aceia, cari viséză a ne puté despoia

cândva de sentimentulú nostru naţionalú şi de consciinţa nóstră naţională.

Durere însă, că nu este așa.

În Germania s'a înfiinţatú de vre-o 3 aní o asociaţiune a lucrătorilorú creştini-catolici. Şi asociaţiunea acesta numără deja la unú milionú de membri ordinari. Asociaţiunea Transilvană, înfiinţată de 33 aní, numără 397 membri ordinari.

Este atâtú de întristátore statistica acesta, încátú numai roşindú amú pus'o pe hârtie. Dar a fostú lipsă, ca s'o punemú, pentru că réulú trebuie descoperitú, dacă voimú a-i afla lécu şi vindecare.

Sebeşenii aú pregătitú óspeţilor sêi o primire, care trebuia să încante pe orí cine. Şi la adecă amú vëdútu, că óspeţi din distanţe mai mari nu s'aú prea arétatú. Dintre 31 delegaţi insinuati ai despărtemintelorú s'aú prezentatú numai 9, şi după lege ar fi trebuitú să fie insinuati 66 şi totú atâţia ar fi trebuitú să se înfăţiseze la adunare. În schimbú s'aú înfăţisatú 9 delegaţi.

Întru adevărú ar fi desnădejduitorú a constata astfelú de lucruri, dacă nu amú afla şi ceva esplicare escusátore. Luptele grele politice, evenimentele dureroase din ultimele luni şi sèptemâni, durerea sufletescă, ce îlú torturéză pe fiesce care românú, suntú totú atâtea motive, cari escusă şi esplică neparticiparea inteliginţei nóstre la serbările din Sebeşu. La noi se adevereşte aievea dícala latină: Inter arma silent musae.

Cultura este fíca libertătii. Progresulú în cultură fără libertate este tocmai așa de imposibilú, pe câtú este de imposibilă desvoltarea unei plante fără de razele sórelui.

Şi libertate nu avemú.

Nu avemú adecă acea libertate, care se cere la o desvoltare culturală. Pentru că bine că ni-se iértă, ca să ne adunămú la şedinţele generale ale Asociaţiunii. Dar concesiunea aceea este însoţită de atâtea mësuri restrictive-politensesci, încátú simţi libertatea, — însă libertatea incriminatului de pe banca acusaţilor.

Este dar adevăratú, că o esplicare a neparticipării inteligenţilorú nostri la adunările Asociaţiunii putemú afla.

Cu tóte aceste ínse póte fi iertatú, ca să continuămú cu indiferentismulú?

Să bágamú bine de samă! Comitetulú nostru naţionalú e disolvatú. Conferinţele naţionale cu greú vomú mai puté ţiné. Suntemú adecă despărţiţi unii de alţii; n'avemú, unde să mai schimbămú vre-o vorbă; n'avemú, unde să ne mai sfátuimú, ce ar trebui să facemú, ca să înaintămú binele poporului nostru, binele patriei mame.

Aú mai rëmasú adunările Asociaţiunii. Şi noi nu luămú parte.

Este acesta unú lucru înţeleptú? Este acesta unú lucru practicú, unú lucru românescú?

Să grijescă bine totú românulú! Înfiinţarea Asociaţiunii a fostú împreunată cu enorme dificultăţi. Numai aceia,

Feuilleton.**Instrucţiuni pentru predicatori.**

Sacra congregatiune a episcopilorú şi regularilorú din încredinţarea Sfinţiei Sale Pontificale Leo XIII a adresatú cátră episcopii Italiei şi cátră superiorii ordurilorú şi congregatiunilorú religiose următorulú circularú:

Sfinţia Sa Pontificele nostru Leo XIII, căruia atâtú de multú îi zace la inimă oficiulú apostolicú alú predicării, ce cu deosebire în timpulú de astăzi e atâtú de necesariú pentru instruirea corëspundétore a poporului creştinú, cu multă durere sufletescă a luatú spre cunoştinţa, că de unú timpú s'aú incubatú abuzuri, ce adese orí espunú predicarea dispreţului, sau celú puţinú o facú, să rămâná zădarnică, neroditóre. Pentru aceea Sfinţia Sa, păşindú pe urmele antecesorilorú sêi, (ntre alţii Clemente X, Inocenţiú XI, Inocenţiú XII, Benedictú XIII, parte prin acte papali, parte prin congregatiunea sacră a conciliilorú sau a episcopilorú şi regularilorú, după lipsele timpulú aú pre-

scrisú îndrumări înţelepte cu privire la predicare,) a încredinţatú acestei congregatiuni sacre a episcopilorú şi a regularilorú, să se adreseze cátră episcopii Italiei şi cátră superiorii ordurilorú, să le atragă luarea aminte şi să-i îndemne, ca să nisească din rësputeri a pune capétú abuzurilorú înculbate. Amësuratú înaltelorú mandate ale Sfinţiei Sale acestá sacrá congregatiune pune Reverendissimilorú Ordinari şi Superiorilorú ordurilorú precum şi institutelorú bisericesci pie înainte ochilorú urmátorele regule şi le légă de inimă observarea lorú consciinţiosă.

1. Ce privesce persóna predicatorului, să-şi aducă aminte, că unú oficiú așa sfinţu nu-i iertatú să fie încredinţatú decâtú unui preotú adevăratú piú şi cu frica lui Dumnezeu, fără de care predicatorulú rămâne „aramă sunátore şi chimvalú rësunătorú“ (I. Cor. 13, 1), şi fără de care e cu neputinţă, ca înainte ochilorú să aibă numai mărirea lui Dumnezeu şi mântuirea sufletelorú, cari singure trebuie să fie motivulú şi scopulú predicării evanghelice. Şi pietatea acesta creştinescă, atâtú de neapăratú de lipsă predicatorilorú, să apară şi în purtarea din afară, ce departe de a fi lumétá, să fie întrú tóte conformă invétaturilorú de pe amvonú, încátú

predicatorii cu adevăratú să se presente ca „servitorii ai lui Christosú şi ministri ai tainelorú lui Dumnezeu“ (I Cor. 4, 1), altfelú, precum díce s. Toma, „dacă invétatura e bună, ér predicatorulú réu, predicatorulú e spre scáderea cuvintului dumnezeescú“ (Comment. in Matt. 5). Pe lângă pietate şi virtute predicatorulú trebuie să mai fie înzestratú şi cu sciinţa, fiindcă esperinţa arată mai pe susú de orí ce Indoelá şi şi altfelú e atâtú de uşorú de înţelesú, că înzadarú vei áştepta o predică adevăratú potrivită şi bine ordínatá şi roditóre dela cei ce n'aú cunoştinţe teologice fundate, ci încreduţi în îndemánarea lorú la vorbă aú temeritatea, să urce amvonulú pregătiţi numai pe jumétate sau chiarú de locú. Astfelú de ómeni vorbescú o multime de verđi şi uscate şi pe neobservate espunú cuvintulú lui Dumnezeu dispreţului şi batjocurei, şi pentru aceea prea bine li-se potú aplica cuvintele sfinţei Scripturi: „Fiindcă ai dispreţuitú sciinţa, te voi dispreţui şi eu, ca să nu-mi fi preotú.“ (Os. 4, 6).

2. Numai după ce preotulú îşi va fi câştigatú însuşirile amintite, îi vorú încredinţa Reverendissimii Episcopi şi Superiori ai ordurilorú religiose înaltulú oficiulú de vestitorú alú cuvintului dumnezeescú, dar şi atunci

cară au fost martori la înființarea Asociațiunii, numai aceia pot să spună, cât și ce a costat această Asociațiune. Și să mai gândescă și la aceea, că ore ați fire-ar cu puțină a mai înființa o societate de natura Asociațiunii?

La o parte deci cu indiferentismul! Dacă nu putem înființa societăți nouă, să nisuiim cel puțin a conserva, a face, să înainteze și să înflorească cele existente.

A sta pe de lături, a nu sprigini Asociațiunea, a-i pune chiar pedeci, este adevărată tradare de nemi.

Dea ceriul, ca acest apel să străbată în inimile tuturor.

Fie, ca de aci încolo adunările Asociațiunii să se prefacă în ceea ce trebuie să fie: în nise manifestățiuni pacifice, dar grandioase ale conștiinței și ale culturii noastre naționale.

„*Pia desideria*.” — Cu titlul acesta scrie „Germania” din Berlin următoarele:

„Jurnalele catolice ale Germaniei au discutat cu diferite prilejuri amănunțit chestiunile importante ale unui arbitrii internațional și ale unei desarmări generale, și au declarat unanim realizarea amândouora de o țintă înaltă, ideală, a cărei atingere ar avea urmările cele mai pline de binecuvântare în privința socială, națională-economică și umanitară.

„Într-unu casă a lăsat și guvernul german, ca un arbitru să decidă unu casă de diferență, care se născuse între el și între guvernul altui stat mare și se părea a fi pe calea cea mai sigură spre încercături neplăcute. Asta s'a întâmplat în anul 1885. Cu dece ani mai înainte ridicase Spania pretenziuni la insulele Caroline, deși pe insulele acestea erau reprezentate mai numai interese germane. Pretenziunile se respinseră, și în anul amintit 1885 se pregătia Germania, să cuprindă rojul acela de insule cu putere armată. În Spania se născu o iritare nespuse de mare, și se părea a fi cu neputință, ca acestu casă să se de-

lătore era din lume pe cale pacifică. Atunci invocară la propunerea principelui Bismarck pe s. Părinte de arbitru, și amestecul lui mijlocitoriu fu în curând însoțit de rezultatele cele mai norocoase. Atunci scria chiar și „Kölnische Zeitung”: „Noi nutrim o reverință prea mare față cu persoana Sfinției Sale și o încredere prea mare în imparțialitatea lui, decât să nu-l primim de arbitru. Se pare, ca și cum partidele din Spania nu ar avea aceeași părere, și ca și cum în Spania omenii ar nutri o încredere mai mică în Papa decât omenii din Germania . . .”

„Cele din urmă firesc că nu au fost așa. Dar dacă chiar și foș de direcțiunea lui „Kölnische Zeitung” manifestă o încredere așa de nefermuită față cu s. Scaun, ar fi să ni-se pară, că idea de a invoca pe s. Părinte mai adese ori ca arbitru în diferențe internaționale nici de cum nu ar mai trebui să se privească de așa pe deplin utopică. Atunci hotărî s. Părinte: insulele să fie ale Spaniei, era Germania afară de libertatea comerțului să aibă numai o stațiune de cărbuni, — și Germania era îndestulată cu atâta. Cărta era potolită.

„La începutul acestui an s'a oferit unu nou prilej interesant, care dovedește înfrunțarea cea plină de binecuvântare și aducătoare de pace, ce o are s. Scaun în casuri, în cari state ajunse în diferență invocă mijlocirea lui și ascultă de ea. Despre această lucrare de pace a s. Scaun până acum presa catolică a grăit puțin.

„Republicele Peru și Ecuador, de când s'au fost deslipite de cătră Spania în anul 1821, amândouă au cercat, să lea în posesiunea sa unu ținut mare și foarte mănosu din partea resăritenă a Anșilor și din cauza acesta, pe cum și pentru țermurirea ținuturilor, cari le câștigaseră, foarte adese ori s'a născut între ele certă. Cărta acesta amenința a se renoi și a izbucni cu patimă mare, când o propoziție mijlocitoare a Spaniei fu primită bucuros din partea Ecuadorului, dar fu respinsă în trei ani după oaltă din partea reprezentanței peruane împotriva dorinței guvernului de acolo. Iritarea în Ecu-

ador asupra acestei purtări neimpăcate a republicei Peru era așa de mare, cât reprezentantul diplomatic peruanu îndată trebui să părăsească Ecuadorul, pretutindena se formară corpuri de voluntari și în timpul cel mai scurt se colectă prin dăruiri benevole unu milion de pesos (ca la 4 milioane de marce) spre scopuri de războiu. Nu se putea încunjura, ca evenimentele acestea să reageze asupra populațiunii din Peru. Rivalitatea îndelungată în urma sângelui ferbinte a poporului prinse flacări cu vehemență înoită, și războiul părea a fi inevitabil. Reprezentanții diplomați ai Germaniei, Franței și Columbiei oferiră în chipul cel mai prietinescu mijlocirea sa, înse însădar; și propozițiile Spaniei, pe cum dăserăm, încă fură respinse.

„Atunci a succesu delegatului papal monsignore Macchi, să-și câștige ascultare. Mai întâi pretinse el, ca ambele părți să dea uitării toate vătămările împrumutate închipuite ori adevărate și să se așeze era pe temelii și stadiul de dinainte de certă, și abia se făcu promisiunea acesta, și acțiunii ulterioare a delegatului fi și succese ușor, să înduplece amândouă republicele învrăjbite la o împăcare, care în cele esențiale corăspundea propozițiilor originare ale Spaniei.

„Afară de multele cauze firesci, cari milităză pentru aceea, că s. Scaun este mijlocitoriu și arbitru cel mai potrivit alu poporilor, scimă noi catolici, ce felu de cauze supranaturale asigură pe sama pașilor sfintului Scaun unu rezultat așa de bogat de binecuvântare.”

Primatele Vaszary și „M. Állam”. Sub acestu titlu și mai cu aceleași cuvinte publică diare guvernamentale și semiguvernamentale câte unu articol despre raportul dintre primatele și organul catolic „M. Á.” Ele spun, că primatele deja de multă nu e mulțamit cu agităriile neînfrinate ale lui „M. Állam”, și că acestu diaru catolic mai multă strică decât folosește intereselor catolice. Totu de acestă părere sunt și mai mulți magnați catolici. În timpul din urmă

voru avea să vegheze, ca predicatorul să se mărginescă pe lângă materiile, ce formăză adevăratul obiect al predicilor. Materiile aceste le indică însuși Dumneșculu Învățătoriu, cându dice: „Predicați evangelia” (Marc. 16, 15). . . „Învățați-i, să țină toate, câte am demădat vouă.” (Math. 23, 20). Conformu cuvintelor acestora scrie ângresculu Toma: „Predicatorii credința trebuie să o lumineze, lucrările și faptele să le dirăgă și conducă, cele ce sunt de încunjurat, să le arete, și să predice acum amenințându, acum îndemnându și îmbărbătându.” (Comment. în Matt. 5). Er sacralu Conciliu dela Tridentu demăndă: „El trebuie să vestăcă fără-delegile, ce trebuie să le încunjure, și virtuțile, la cari trebuie să tindă, ca să scape de pedepsele vecinice, și să dobândă împărăția cerăcă” (Sess. V. c. 2 de Reform.). Încă și mai cu de-amăruntul a esplicat o acesta Pontificele de pie amintire Pi IX prin cuvintele: „Nu pe sine, ci pe Christosu, cel restignit, vestindu-l, să espună poporului adevărurile de credință și preceptele religiunii noastre după învățatura bisericeii catolice și a sfinților părinti, limpede și la înțelesu, mai departe să arete deosebitele datorințe ale singuraticilor și tuturor să le însufe grăză față de fără-delegi și în toți să aprindă flacăra pietății, ca nutriți fiind credincioși cu cuvintul lui Dumneșcu, să încunjure toate păcatele și să tindă la virtuți și astfel să scape de pe-

depele vecinice și să dobândă gloria cerăcă.” (Encicl. 9 Novembre 1864). Din aceste urmăză, că obiectul predicilor trebuie să-l formeze simbolul credinței, decalogul, preceptele bisericeii, sfințele taine, virtuțile și păcatele, datorințele deosebitelor clase de omeni, cele din urmă ale omului, și alte adevăruri eterne.

3. Aceste obiecte momentose în ziua de astăzi sunt neglijate din partea multor predicatori, cari „cercându-și ale sale, er nu ale lui Christosu” (I. Cor. 13, 5) și bine știind, că aceste nu-să materii potrivite pentru a-și câștiga plăcerea multimii, după carea vinează, uită cu totul de adevărurile de credință, și în locul predicilor de postu, dela alte ocașuni și solemne substituiesc așa numitele conferențe, ce ațică spiritul și fantasia, dar nu mișcă voința și nu îndreptăză moravurile. Omenii aceștia nu-și aduc aminte, că predicile morale folosesc la toți, er conferențele de comunu numai la puțin, și chiar și acești puțin, dacă în privința moravurilor ar avea parte de o îngrijire mai bună, s'ar face mai cașt, mai umiliți, mai ascultători de biserice, și spiritul lor ar scăpa de miș de prejudețe în contra credinței, și ar fi mai aplicați, să primăcă lumina credinței, fiindcă rătăcirile religioase, cu deosebire la poporele catolice, își au rădăcinile mai mult în patimile inimii decât în rătăcirile minții, amăsurat cu cuvintelor: „Din inimă purcedu gândurile

rele și înjurăturile.” (Matt. 15, 19). Pentru aceea sfintul Augustinu cu privire la cuvintele Psalmistului: „Dis'a nebunul în inima sa: Nu este Dumneșcu”, dice cu multă înțelepciune, că: „În inima s'a a dișu, nu în mintea s'a.”

4. Prio aceste nu se intenționăză, să se pună capetă ori și căroru felu de conferențe, cu atăt mai virtosu, că ele conduse fiind de mâni înțelepte în anumite casuri în mijlocul atătoru erori răspândite în privința credinței, pot să fie foarte folosite și chiar necesare. Dar ceea ce se intenționăză, e, să se casseze de pe amvone vorbăriile înflorite, ce tractăză obiecte mai mult speculative decât practice, mai mult lumesc decât religioase, mai mult bătătoare la ochi decât aducătoare de rōde, ce tocmai pentru aceea voru pute fi acomodate pōte pentru diare și pentru prelegeri academice, dar nici odată pentru locașul lui Dumneșcu. Ce privește mai departe conferențele, ce au de scop apărarea religiunii în contra atacurilor inimice, din timp în timp sunt de lipsă, dar sarcina acesta să fie pusă numai pe umeri harnici de a o purta cu cinste. Și chiar și oratorii mai celebri încă să nu pērdă din vedere, că astfel de vorbiri apologetice sunt potrivite numai în locurile acele, în timpurile acele și pentru ascultătorii aceia, ce au lipsă neapărată de ele, și asupra căroră se pōte aștepta, să aibă influ-

„M. Állam“ a cauzat greutăți atât de mari cercurilor normative întru executarea paucă a dispozițiilor lor și a suspiciunată și ofensată atât de grav pe primatele și pe alți prelați, încât primatele a socotit, că e timpul, ca să-i reprobe atacurile și direcțiunea, ce o urmăze. Primatele a autorizat pe secretariul său Kohl Médárd, să scrie redacției lui „M. Állam“, că să-i ștergă numele din numărul abonenților și să o ia nu la o mai trimită.

La acestă comunicată, care a ieșit din aula primatului, redacțiunea lui „M. Állam“ considerându înalta demnitate și susceptibilitatea primatului își face cu multă moderațiune observațiunile sale. Anume dice, că în 11 Aug. secretariul Kohl în o epistolă scrisă în un ton de tot dur face cunoscută directorului dela „M. Állam“, cumcă primatele nu mai primesce acestă diar. Redacțiunea diarului a retrimis primatului abonamentul restant de 7 fl. 50 cr., deși la acésta nu era obligată. Pretestu la respingerea foil a dat un articol intitulat „Intermezzo“ și publicat în „M. Állam“ din 9 Aug. „M. Állam“ ca fce materialicesce independentă promite, că în ținuta sa politică și pe viitoru va fi cu considerațiune numai la principiile bisericesci și va critica cu totă obiectivitatea pe episcopii și arhiepiscopii, cari se lasă a fi folosiți în contra adevărului catolicu ori nu sunt capaci a-l cuprinde. Dacă ar cumpeni activitatea și succesele sale politice cu ale primatului, crede, că cumpena ar apăsa pe partea sa. Și dacă fiesce care factoru catolicu și-ar fi implinitu misiunea ca „M. Állam“, adă ar sta cu multu mai bine cauza catolică.

Primatele actualu îndată după înălțarea sa la acésta demnitate a chemat la sine pe directorul și redactorul diarului „M. Állam“ postind, ca diarul să-și schimbe direcțiunea și tactica, să nu mai atace guvernul, deoarece contele Csáky a lucrat bona fide, cându a edat ordinațiunea sa din 26 Febr. 1890, și guvernul va implini dorințele catolicilor, dară așteptă, ca mai înainte să înceteze ori ce mișcare. Primatele, a cărui devisă e „pax“, a voit, să ajungă un modus

vivendi cu guvernul. Cel dela „M. Állam“ fiindu destul de bine informat despre sinceritatea guvernului față de catolici, numai sub trei condițiuni s'au arătat aplicați a implini pofta Eminenței Sale, și anume: 1. dacă voru cunoștece acelu modus vivendi; 2. dacă voru fi asigurați, că S. Scaunul a primitu deja acelu modus vivendi; 3. dacă voru avé garanță, că guvernul în unu timpu determinat va lua măsurile de lipsă pentru liniștirea catolicilor. Neputend primatele să dea răspunsu hotărțit la nici unu din aceste trei puncte, diarul și-a continuat ținuta politică ostilă guvernului.

La 22 Martie 1892 în adunarea societății „Sz.-István“ primatele rumpend de o dată cu modus vivendi declară necesitatea revisiunii, dară totodată a atacat presa catolică.

„M. Állam“ a spriginitu tóte nisuițele pentru promovarea intereselor catolice și a reprobat apatia unora întru apărarea lor.

În 20 Iun. 1884 primatele éra a chemat la sine pe redactorul dela „M. Állam“ arătându-i unele documente, prin cari catolicii se provocă, să-și încorde tóte puterile spre a face, să cadă proiectele afurite, și dacă acésta nu va succede, să salveze, ce mai este cu putință. Totu atunci a preșis primatele, că proiectul despre căsătoria civilă va fi primitu în casa de sus cu majoritate de 3—4 voturi, ceea ce s'a și întimplat. Primatele cu tóte acestea nu a mai încercat nimica spre a împedea învingerea guvernului, deși făcend câteva visite pe la unii magnați, cari érau în Pesta, și chemand telegrafice pe episcopii Strossmayer și Gruici (sərbu), precum și pe unii magnați catolici, ar fi putut majorisa guvernul.

Redacțiunea diarului rogă pe primatele, să nu concédă, ca inimicii biserice să abuzeze de numele lui spre a provoca divergențe în castele catolice, ci să se pună Eminența Sa în fruntea oștii militante și să adune în jurul său majoritatea creștină a casei de sus, și „M. Állam“ fi va sta la dispozițiune.

Noi scim, că „M. Állam“, care e spriginitu de clerul subalternu, a contribuitu forte multu la redșteptarea conștiinței catolice, a criticat și demascat fără cruțare tóte planurile inimice biserice ale foștilor ministri de culte Trefort și Csáky, și are meritul principalu de a fi provocat lupta în contra reformelor bisericesci ale lui Wekerle.

Este durerosu, că chiaru în împrejurările de față, cându toți catolicii ar trebui să lupte cu puteri unite spre a nimici planurile inimice biserice ale guvernului liberalu, a eruptu pe față discusiunea între cel mai înaltu dignitariu al bisericei catolice și între cel mai mare organu de publicitate catolicu din Ungaria. Disensiunea acésta numai slăbesce acțiunea catolică și mână apa pe móra liberalilor francmasoni, cari țintesc la aservirea, și dacă ar fi cu putință, chiaru la nimicirea bisericei catolice.

Revista bisericescă.

Germânia.

În 27 Aug. s'a început a 41-a mare adunare a catolicilor din Germânia. De astădată după 36 de ani éra se ține adunarea în Köln, în „felix Agrippina sanctaque Colonia“. Afară de

mulțimea cea mare a catolicilor fruntași din Köln s'au adunat ca la 3000 de catolici din tóte părțile Germaniei. S'au propus în ziua cea dintăiu următoarele proiecte de rezoluțiuni: 1. *În cestiunea romană*: „Pe cum cu prilejul adunărilor ținute în anii de mai înainte, așa și adunarea ținută în astu anu pretinde înapoi libertatea, neatrănarea și suveranitatea teritorială, ce compete în Roma Scaunului Apostolicu deja și numai din punctu de vedere alu poziției lui referitoare la tótă lumea.“ 2. *În cestiunea școlară*: „Marea adunare a 41-a a catolicilor hotăresce, că formeză datorința urgentă a catolicilor din Germânia, să stăruescă cu tóte mijlocele fertate într'acolo, ca în sfârșit să se realizeze deplina libertate de instrucțiune, pe carea altcum cu privire la Prusia o garantéză și constituția. Mai alesu are să se pretindă, ca să se concédă catolicilor a înființa și școli mai înalte religioase, cari să albă aceeași valóre ca și ale statului.“ 3. *În cestiunea ordurilor religioase*: „Marea adunare recercă pe reprezentanții centrului din Reichsrath și din casa deputaților a Prusiei, să stăruescă din tóte puterile, ca călugării nostri să se scotă de sub puterea inspecțiunii polițenesci, și să-și perdă valórea dispozițiile restrictive referitoare la călugări, cari le cuprind legile imperiului și ale Prusiei, și toți călugării catolici să albă același dreptu, care-lu au toți civii statului.“ 4. *În cestiunea socială* recomandă sfințirea Duminicii, organizarea și instrucțiunea industrișilor în direcție creștină, determinarea prin lege a timpului de muncă, dezvoltarea casselor pentru lucrătorii morboși și invalizi, organizarea de comisiuni social-politice ale lucrătorilor, apărarea legală a lucrătorilor agricolii, ameliorarea stării lor, regularea creditului lor, restringerea dreptului ereditar al micilor proprietari, realizarea organizării lor după specialitate, restringerea concurenței, ce le-o face străinătatea, regularea pe bazele principiilor creștine a relațiunii de dreptu dintre lucrătorii și contribuție, spriginirea reuniunilor catolice industrișe și agoicole etc.

Revista politică.

Afaceri interne.

Deputații dietali continuă cu dările de samă înainte alegătorilor săi. În 22 Aug. deputatul Hortoványi în unu discursu mai lungu arată alegătorilor săi, că guvernul, după ce prin amăgiri, terorisări și pactări cu kossuthistii a votat reformele bisericesci, răpind prin ele la 9 milioane de catolici cele mai sfințe drepturi, acum recomandă pacea și în numele patriotismului amenință pe cei ce luptă pentru redobândirea bunurilor răpitate. Provocă pe catolici, să se valideze la alegeri, să-și esopereze autonomia, spre ce nu este necesaru, să se înființeze o partidă parlamentară catolică deosebită; dară dacă nu s'ar sana vătămările, de cari suferu, atunci au datorința a pași în unire la luptă politică formală față cu ori și cine.

În 26 Aug. și-a ținut darea de samă Polonyi în Hajdu-Szoboszló. Elu

intă binefăcătoare, ér în privința acésta numai Ordinarii sunt competenți a judeca. Astfelu de apologii trebuie espuse limpede, ca să se încunjure pericolul, ca în sufletele anumitoru persoane să se prindă mai multu erorile decâtu adevărurile, mai departe să se albă grije, ca obiecțiunile să nu mergă mai departe decâtu combaterea acelor. Înainte de tóte să se porțe grije, ca ținerea prea multor conferințe să nu scotă din usu predicile și să nu le espună disprețului, ca și cum aceste ar fi numai de mâna a dóua și cu multu mai puținu importante decâtu apologia, și prin urmare sunt a se lăsa pe sama predicatorilor și ascultătorilor mai de rind, pe cându adevărul e, că predicile morale sunt mai necesare pentru totalitatea credincioșilor, și cu nimic nu-su mai pe jos decâtu polemica, și prin urmare chiaru și oratorii cei mai renumiți încă voru trebui să țină cel puținu din cându în cându și predică morale însuflețitoare, fie publicu ascultătorii ori câtu de alesu și numerosu. La din contră ascultătorii lor numerosu voru fi osândiți a asculta totu numai despre erori, de cari póte s'au desbărat de multu, și nici odată despre păcate și fărdelegi, ce în astfelu de publicu alesu adese ori se găsesc în măsură mare.

(Va urma.)

după ce glorifică pe Kossuth și atacă guvernul, se ocupă și de politica bisericească, declarându-se în principiu de amic al reformelor prezentate de guvern, deși nu consimte întru toate cu modul, cum au fost ele prezentate. Nisuițele lui Zichy Nándor le declară de periculoase.

Focea semi-oficioasă „M. Ertesitő” este informată, că în 16 a. c. se vor întruni delegațiunile în Budapesta, unde până la finea lunii își vor termina lucrările. Imediat după delegațiunile se va deschide dieta. Nisuițele capilor opoziționali de a se uni la o acțiune comună contra guvernului au rămas fără succes.

Comisiunile financiară, administrativă și de comunicațiune ale casei magnatilor se vor întruni în 25 a. c. spre a debate proiectele de legi votate de camera deputatilor și încă nepertractate în casa de sus. Între aceste proiecte se află cel despre matricula civilă, recepțiunea Iudeilor, religiunea pruncilor din căsătorie mixtă și liberul exercițiu al religiunii. Pe cum e cunoscut, proiectele acelea guvernul nostru le-a prezentat ca „junctim” cu cel despre căsătoria civilă. Între membrii casei de sus s'a început agitarea pentru respingerea acestor proiecte de legi.

„Fejérmegyei Napló”, care este în poziția de a cunoște vederile fruntașilor catolici, sub titlul „Politica noastră” publică un ciclu de articli, în care se declară, că catolicii nu vor înceta a face opoziție politicei bisericești a guvernului; la cazul când ar fi sancționate legile inimice bisericești, vor lupta cu toate armele constituționale în contra lor. Accentuează, că și catolicii magiari voesc lățirea limbii și culturii magiare; cu toate acestea nu pot aproba suprimarea limbii și a culturii naționalităților conlocuitoare, ei din contră pretind, ca ele în biserică și școlă să folosescă acea limbă, care o înțelege poporul, și prin care mai cu succes se propagă cuvântul dumnezeesc și se promovează cultura poporului.

Austria.

Patruspredece foi omladiniste au publicat un apel comun „cătră întregul poporul cehu opozițional”, în care se pretinde, ca „în întregă luna lui Septembrie în toate cetățile și satele să se audă voci instruitoare despre luptele și drepturile națiunii boeme, pentru ca fiesc care, chiar și cel mai mic om, în locul fraselor să cunoască simburile și veritabila, adâncă esență a nisuițelor spre neatîrnare națională și civică, și să se manifeste în public neindestulirea, ce există în toate inimile”. Într'altă loc se dice: „Civilor! Lăsați toate oftările sentimentale și tânguirile nevrednice și vă pregătiți la luptă. Nu la o luptă, carea ar purta-o câțiva deputați cu cuvinte în parlament, ci la o luptă, carea noi toți o vom purta acasă.” Dacă se va implini dorința acestor apelanți, atunci pe Boemia o așteptă zile foarte mișcate în luna asta.

Franța.

Guvernul spre a reduce numărul socialistilor în parlament se ocupă cu idea de a reforma legea electorală. Cu acesta însă puțin va folosi țerei, căci scoțându-se socialistii din parlament, ei vor lucra cu mai multă intensitate în afară. Altcum la socialism și anarchismul mai mult au contribuit școlile de stat, din cari este esilată religiunea. În orfanotroful din Campis se învață pruncii anume la ateism și la desconsiderarea binelui public și se cresc laolaltă prunci de ambele sexe spre a deveni sclavii ireligiozității și imoralității.

Tot în Franța, care persecută preoțimea și opresce clericilor înrolați cercetarea bisericești în uniformă de paradă, soldaților jidovi li-s'a dat concediu din 9—11 Octobrie spre celebrarea serbărilor religioase ale lor.

Italia.

Italia, deși unită, totuși nu se poate întări de ajuns, și se pare, că chiar unirea și ridicarea ei deodată la rangul de putere mare a debilitat-o. Diarul parisian „Journal de Debats” i-se anunță din Roma, că regele Umberto este hotărât a înființa din Sicilia un regat punându acolo de rege pe fiul său. Noi credem, că nici prin acesta nu s'ar recâștiga liniștea în Sicilia, unde nu-i trebuie populațiunii nouă corone regale, ci pâne. În virtutea noii legi pentru suprimarea anarchismului, care a pârșit și în armată, s'au confiscat o mulțime de jurnale sub cuvânt, că ar agita la anarchism.

În cabinetul Crispi de nou e criză parțială. Ministrul de război Mocenni deja și-a prezentat dimisiunea. Causa dimisionării se dice a fi neînțelegerea între el și Crispi, care ar voi, să facă în budgetul de război o reducere de 8 1/2 milioane lire.

Anglia.

În Anglia s'a început mișcarea pentru desarmarea generală. „Times” scrie, că mai mulți prelați ai bisericei neo-conformiste și anglicane au prezentat ministrului-președinte Rosebery și celui de externe Kumberley memorande, în cari urgiteză cabinetul Angliei, ca să intrevină la celelalte cabinete pentru reducerea armatelor și constituirea unui tribunal internațional permanent, care să se pronunțe în cestiunile controversate ale puterilor europene.

Agitațiunea contra casei lorților neîncetată crește, fiind nutrită chiar de actualul guvern. Duminecă s'a ținut în parcul Hide din London un mare meeting, la care au luat parte la 100,000 cetățeni, hotărînd, că la noiele alegeri numai pentru acei candidați de deputați vor vota, cari își pun în program ștergerea casei de sus.

La cestiunea noastră.

Nu există cestiune de naționalitate în Ungaria. Așa a disus ministrul președinte Wekerle la Baia mare. Ca dovadă a acestei enunțțiuni servesc următoarele:

„Magyar Ujság”, organ guvernamental, scriind despre „Voci latine” dice, că

guvernul este dator să se îngrijească, ca Românii să nu câștige simpatia Europei pe contul Ungurilor. Între altele scrie: „Când ni-s'au înstrăinat preținții cei mai buni, nu poți, să fie sumă de bani, atât de mare, cât ar trebui, să cheltuiem pentru a ne recâștiga bunul nostru nume, onoarea națională!” Din mărturisirea acesta naivă poți învăța ori cine două lucruri: că cestiunea română nu numai că există, ci e foarte genantă pentru onoarea națională a compatrioților nostri unguri, și apoi că ungurii s'au jidovitu foarte tare, căci ei nu au mai mult de gând, să-și elupte și asigureze onoarea națională cu armele oneste ale civilizațiunii, ci să și-o cumpere cu bani.

„Egyetértés”, organ al kossuthiștilor, scriind asemenea despre „Voci latine”, dice între altele: „Toate diarele de mare importanță din străinătate publică cele mai favorabile voci pentru cauza Românilor ardeleni. Pe Magiari îi prezintă de poporul cel mai barbar în Europa, ér instituțiunile lor culturale și politice de tot atâtea mijloace de asuprire. Simptoma cea mai îngrijitoare este, că savanți și autorități politice din întregă Europa s'au pus în serviciul agitațiunii internaționaliste. Președintele Ligei dl. V. A. Urechia de curând a dat o carte sub titlul „Voci latine”, care conține părerile celor mai distinse autorități și ale savanților renumiți asupra cestiiei Românilor ardeleni.”

Așa dară „nu există cestiune de naționalitate în Ungaria”. Trebuie să fie așa, ori ce ar dice foile uuguresce, trebuie să fie așa, pentru că așa voesc ministrul președinte Wekerle.

Dl. Dr. Teodor Mihali a plecat împreună cu familia sa din Dej la Vaț pentru a-și începe pedepsa. Dela Clușă începând l'a însoțit un sergent.

Colecta pentru gimnaziul din Blăși.

Suma din nrul 36. fl. 18480.68

Al. Augur trimite din protop. Fără-gului: (Continuare.)

19. Din Seplac de la:	
Greg. Cioloca cant.-doc.	fl. 1.—
Ioan Costea	—28
Ioan Ceușan	—20
Raveca Moldovan	—10
Vasile Murășan	—12
Alexandru Nistor	—20
Vasile Câmpean	—05
Ioan Bocnar	—04
Mihailă Bocoș	—26
Ioan Crăciun	—05
Gregoriu Câmpean	—05
Ioan Cimpoiș	—05
Ioan Todoran	—10
Florea Ceușan	—05
Mihailă Câmpean	—04
Ioan Câmpean	—04
Ioan Cocan	—15
Gorea Toma	—09
Ioan Radu	—10
Ioan Câmpian	—04
Alexandru Oltean	—10
Nicolae Costea	—08
Vasile Câmpean	—66
Elie Câmpean	—50
Lazar Radu	—02
Iuon Radu	—02
Lica Radu	—08
Elia Câmpean	—04
Ignat Șulea	—12
Teodor Logigan	—04
George Costea	—04
Bochos Ștefan	—10
Rus Simeon	—16
Gavriil Murășan	—04

Ioan Holca	—05	
George Radu	—05	
Elie Radu	—06	
Nicolae Cotoiță	—04	
Gavril Ursu	—10	
Alexa Câmpian	—10	
Gregoriu Câmpian	—10	
Ioan Câmpian	—04	
Iacob Iudan	—05	
Ioan Logigan	—05	
Simeon Câmpian	1.—	
Filipișan David	—05	
Ioan Costea Iunior	—10	
Constantin Radu	—10	
Dela Biserica gr. cat.	1.—	
Dela școala gr. cat.	1.— fl.	9.—
20. Din Socol dela:		
Iacob Pop preot	1.—	
Zaharie Ormenișan	1.—	
Vasiliu Merdariu	—50	
Gregoriu Merdariu	—25	
Simeon Popa Onuțului	—25	
Ioan Lariu	—25	
Ioana Boariu	—25	
Demetriu Boariu	—05	
George Friciu	—05	
Onisie Flóre	—05	
Filimon Bota	—05	
Biserica gr. cat.	5.— fl.	8.70
21. Din Stupini dela:		
Iosif Stupinean preot	3.—	
Georgiu Maior docente	5.— fl.	8.—
22. Din Ufalău dela:		
Ioan Moldovan preot	6.51	
Elena Moldovan preotésă	5.—	
Alesandru Damian invet.	1.—	
Todor Holerca cantor	1.—	
Crăciun Pescariu jude com.	1.08	
Georgiu Sas	1.—	
Ioan Bratfălean Ceocan	—90	
Zaharie Petru	—63	
Simeon Mera	—45	
Vasilica Ceteraş	1.—	
Gregoriu Nistea a Flórei	—20	
Dănilă Buzilă	—20	
Pop Ioan Simeon	—20	
Constantin Moldovan	—20	
Holerca Vasiliu	—20	
Zaharie Pantilimon	—20	
Pop Grig. alui Ionu I. Petri	—10	
Petrișor Ioan	—30	
Moldovan Veronica	—10	
Alesandru Ceoloca	—10	
Costea Iacob	—30	
Zeteș Grigorie I. Lori	—10	
Zeteș Simeon I. Lori	—20	
Nistor Ioan I. Tóder	—20	
Moldovan Ioan Tortoman	—20	
Hurgiș Ioan	—08	
Șulea Vasilica	—10	
Brătfălean Mihailă	—20	
Pescariu Ioan	—10	
Brătfălean Tod. I. Geogiū	—10	
Zeteș Nicolaū	—10	
Mera Lina m. Șulea	—20	
Pop Teodor a dascălului	—37	
Holerca Moise	—24	
Boariu Simeon	—28	
Zeteș Ana n. Brătfălean	—19	
Nicoră Simeon	—20	
Cassa bisericeii	1.—	
Cassa școlei	1.—	
Nistor Ioan I. Simeon	—20	
Nistor Buzilă	—10	
Nistea Ciril	—50	
Buzilă Mihailă	—40	
Moldovan Mar. dascăliță	—20	
Bandi Samoilă, faur	—20	
Șulea Ioan I. Mihailă	—20	
Brătfălean Iacob	—20	
Pasidea Moise	—50	
Pop Ilie	—20	
Bania Nastasie	—10	
Rus Ioan	—13	
Un domn	2.—	
Hirsch Zsigmond	—50	
Naftali Leib	—20 fl.	31.20
Ioan Șolnai v.-prot. Treiscaunelorū a colectatū dela:		
Ioan Șolnai	2.—	
Ștefan Opra	—10	
Rosalia Opra n. Csavas	—10	

Rosalia Opra n. Turi	—10	
Apilonia Opra	—20	
Ioan Opra	—05	
Agna Opra m. Bagoly	—10	
Andreiū Opra	—10	
Mihail Opra	—10	
Elisabeta Opra	—15	
Ioan Opra	—05	
Agna Opra	—10	
Mihail Opra	—05	
Andreiū Opra	—04	
Petru Bandi	—10	
Victoria Todor	—10	
Emeric Todor	—10	
Iul. Opra n. Lemhényi	—30	
Iuliana Opra n. Király	—20	
Francisc Opra	—10	
Agna Todor n. Daragus	—10	
Maria Șandor m. Bokor	—10	
Soția lui Andreiū Bokor	—10	
Ștefan Todor	—10	
Martin Todor	—05	
Todor Anna	—10	
Ludovic Todor	—10	
Anna Boldizsár	—20	
Francisc Opra	—20	
Agna Opra	—10	
Teresia Opra	—10	
Angna Opra	—10	
Ana Opra n. Baliut	—10	
Ana Opra	—10	
Iuliana Száutó	—06	
Iosif Kis	—20	
Andreiū Lukács	—20	
Iosif Pászka	—10 fl.	6.15

Din Ciuc-Sângeorgiū s'a colectat dela:

Ioan Alesandru preot	1.—	
Iacob Vajdoș cantor	—20	
György Alesandru	—10	
Ioan Szócs curator	—20	
Ștefan György	—10	
Ioan Szócs a lui Georgiū	—10	
Petru Szócs a lui Georgiū	—10	
Georgiū Halmágy	—20	
Mihail Poszti	—10	
Ștefan Halmágy	—10	
Moise Rövid	—10	
Din cassa bisericeii	2.70 fl.	5.—

Din Lázárfalva s'a colectat dela:

Poporul gr. cat.	—80	
Ioan Nedelka cantor	—20	
Georgiū Boeriū paroch	1.— fl.	2.—
Suma fl. 18550.73		

Apelū

cătră invetătorii români.

Domnilorū Colegi!

S'a dișu de atâtea ori, că spre a ajunge invetătorii la un rezultat bun cu propunerea obiectelor de invetămintū în școlă lucrul principalū este:

„Impărțirea materialului de propunere”

în atâtea prelegeri, câte pretinde pe unū anū orduli orelorū.

Unū lucru nu prea ușorū acesta; vrëndū înse a învinge acestă greutate m'am imprenitū cu idea și după o luptă de nouē ani cu bucurie vē anunțū, — că am ajunsū la țintă.

Impărțirea materialului, o pedecă, de carea ne-amū lovitū de atâtea ori, ađi e delaturatā din calea noastră. Impărțirea e așa făcută, ca să corēspundā tuturorū pretențiunilorū didactice, ba chiarū împrejurărilor locale și temporale, în conformitate fiindū cu planuli de invetămintū consistorialū și ministerialū.

Tôte prelegerile ficsate pentru o septēmână propunetoriuli le pôte preda cu cea mai mare ușorătate, și întregū materialuli de invetămintū dispusū de organele noastre superiōre flū pôte eshauria într'unū anū de școlă, fiindū astfelū întocmitū, încatū pertractarea și predarea lecțiunilorū, cum și trecerea dela o clasă la alta se întimplă așa de incognito, încatū i-se pare propunetoriuli a face o prelegere generală, vēđendū de odată tôte clasele ocupate; care împrejurare singurā îi procurā multā plăcere în prelegere.

A două țintă fm-a fostū, ca cu ajutoriuli acestei cărți preste puținū ani de pracsă

să avemū fericirea de a vedē o uniformitate în metodū, unū lucru, care în prima linie vedemū, ca ne lipsesce.

Cređendū deci a face unū bunū serviū cauzei noastre școlare în genere, în specie promovării invetămintuli în școlă poporală, am pusū sub tipariū opuli meu intitulatū: „Conspectū septēmariū alū materialului de invetămintū obligatū pentru școlă română poporală”, rubricatū și împărțitū pentru fiecare clasă separatū. Opuli este gata, și constă din 20 cōle 4° mare.

Cei ce dorescū a vē acestă carte, binevoescă a se adresa la „Tipografia diecesană” din Aradū. — ori la subscribuli.

Prețuli opuli costă unū exemplariū: 1 fl. 50 cr. — porto 5 cr.

Șiria (Világos) în Iuliū 1894.

Alū Dvostrē devotatū colegū

Ioan Vanou
invetatoriū.

Noutăți.

La școlele din Blașū s'a început înscrierile în 31 Augustū. Concursuli până acum nu-i așa mare ca în ani trecuți. La gimnasiū pentru prima clasă abia s'a însinuatū 60—70 școlari, pe cândū în cei doi ani din urmă erau câte 110—120. În 30 Aug. a fostū esamenele de repetițiune, eră în 31 Aug. esamenele de susceperē pentru cei ce vinū pe I clasă ori vinū dela altū gimnasiū. Înscrierile se vorū continua în 1, 2 și 3 Septembrie.

Întru mărirea lui Dumneđeș. În Cianuli mare, după ce credincioșii aū ridicatū biserică frumōsă, acum se întrecū întru aducerea de jertfe spre a înfrumșea locașuli lui Dumneđeș. Anume dlū Gregoriū Popū, notariū cercualū, a donatū unū iustērū pentru 6 lumini forte frumose în prețū de 15 fl., unū rindū de vesminte de mētasă de colōre roșie în prețū de 85 fl., o cădelniță de argintū de China cu 15 fl. și 2 arolite mari înaintea fruntariuli cu 15 fl., economuli Bambū Alesandru unū felonū coloratū cu flori de mētasă cu 40 fl., economuli Maximū Ioanū și soția sa Raveca unū felonū bisericescū de catifea negră pentru înmormintări cu 40 fl., econōmele Boghia Maria și Popū Maria a fētuli unū praporū de mētasă în colōre galbină cu 30 fl., Popū Alesandru fētū, Beringhianū Alesandru, Popū George, Orosū Pelagia, Pintilie Susana și Munteanū Crucia unū praporū de mētasă în colōre galbină cu 30 fl., Cucū Alesandru, Popū Alesandru și Crișanū Gavrilă economi erăși unū praporū de pērū de camilă în colōre roșie cu 26 fl., și în urmă economuli Valeanū Ilie praporū de pērū în colōre negră cu 10 fl. Pentru cari fapte vrednice de tōtā lauda și jertfe frumose li-se aduce evlavioșilorū creștini și pe acestă cale meritata recunoștință și mulțămintă din partea curatoratoruli bisericescū.

Avis. La școlă civilă de fete a Asociațiunii din Sibiu se facū înscrierile după calendaruli noui din 1—5 Septembrie a. c.

Sibiu, 24 Augustū 1894. Direcțiunea școlara.

Societatea Petru Maiorū a tinerimi române dela universitatea din Budapesta, pe cum apare din raportuli anualū, pe 1893/4 a avutū 32 membri onorari, 24 fundatori, 17 ajutatori și 49 membri ordinari. Constatamū și noi cu durere, că unii tineri români staș departe de acestū foculariū alū cultivării limbei și simțemintelorū românesci în capitala Ungariei. Averea societății se compune din bibliotecă cu 1429 de opuri, din 4735 fl. 72 cr. Societatea mai dispune de 371 exemplare din „Istoria pentru începutul Românilorū” de Petru Maiorū, (care broșurată se vinde cu 60 cr.) și 380 exemplare din tragedia „Horia” de G. Popū (care se vinde cu 55 cr.).

Congresulū studenților universitari din România se va ține la Constanța în 21, 22, 23 și 24 Septembrie a. c. Studenții români din Austro-Ungaria, cari vorū merge la congresū, vorū fi întâmpinatī la Predealū de cătră colegii lorū din România.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

A. Săborul mare.

(Continuare)

Concluziune. Recapitulându încă odată cele espuse până aci despre săborul mare al bisericei românești și despre *synodus generalis* al bisericei calvinesci din Ardeal mai cu samă din secolul al 16-lea, nu credem, că vom fi timbrați de cutezători, dacă pe temelii identității lor vom enunța ca concluziune, că influința sa a bisericei românești asupra celei calvinesci din Ardeal, sau vice-versa a celei calvinesci asupra celei românești în privința instituției de sub vorbă este netăgăduită. Întrebarea este numai, care din aceste două influințe este ceea ce s'a întâmplat în adevăr?

Cum biserica românească ar fi influențată asupra celei calvinesci, numai atunci am pute susține, dacă instituțiunea săborului mare în forma espusă ar fi o instituțiune bisericească orientală, basată pe canoanele bisericei orientale, și practică și la alte popore, ce se țin de biserica acesta, dară cu deosebire de Românii din celelalte țări, anume din Muntenia și Moldova.

În cazul acesta în adevăr ar fi evidentă, că calvinii au împrumutat dela Românii din Ardeal instituțiunea săborului mare cu numirea de *synodus generalis*.

Dreptul orientală însă ne arată până la evidență, că instituțiunea săborului mare din biserica românească din Ardeal în forma espusă este o instituțiune cu totul străină de dreptul orientală și nepracticată nicăiri în tot Orientul.

Acesta este cauza, pentru care vom espune acum legislațiunea orientală cu privire la sinode.

III.

Sinodele după dreptul orientală din Pravilă.

Codicul de canoane folosiți în biserica românească. Colecțiunile de legi întrebunțate în biserica românească încă în timpurile, până unde le putem urmări, au fost toate colecțiuni de legi folosite în biserica răsăritului. De aci urmază, că în biserica românească a fost în vigoare dreptul bisericesc orientală. Prin urmare, până când biserica românească nu a fost împedecată prin vre-o putere din afară, relațiunile vieții sale esterne și-le-a regulată după acest drept, de unde și în practica sinodelor acest drept i-a servit de îndreptariu.

Așa pe la 1400 d. Chr. era la Români în usă o sinopsă a basilicalelor împăraților bizantini în limba greacă. ¹⁾ Totu pe timpul acesta Alesandru cel Bun, principele Moldovei a compus din basilicale o colecțiune de legi, carea însă a perit cu totul. ²⁾

Sub Ștefanu cel Mare se folosia în Moldova sintagma alfabetică a canonistului grecu Mateiu Blastare în traducere slavică. ³⁾ Din vécule al 15-lea ori al 16-lea există două manuscripte de nomocanoane pregătite în România. ⁴⁾

La 1634 principele României Mateiu Bassarabă se îngriji de cea dintâi colecțiune de canoane în limba română, carea la 1652 se și tipări în Țirgoviste sub numele de Pravilă, pe carea apoi Petru Dobra la 1722 o traduse pe limba latină. Partea întâi a Pravilei cuprinde nomocanonul Grecului Manuil Malaxe, era partea a doua cuprinde *epitome canonum* a grecului Alexiu Aristene laolaltă cu comentarele acestuia. Partea întâi a Pravilei fu la 1870 edată a doua oră în Bucuresci cu litere latine.

La 1844 fu tradusă și edată pe limba română și Pidalionul, o colecțiune din cele mai însemnate de canoane orientale, ce s'au făcut în timpul mai nou.

Tote colecțiunile aceste folosite în biserica românească au fost colecțiuni de canoane de ale bisericei răsăritului.

Este adevărat, că colecțiunile aceste fură făcute în România și nu în Ardeal. Comerțul bisericesc înse între Ardeal și România n'a încetat în timpurile mai dedemultă nici când. Astfel, ca să nu mai amintim de altele, în secolul al 17-lea

¹⁾ Veđi prefațiunea la edițiunea cea nouă a Pravilei.

²⁾ »Die Rechtsverwaltung in der Moldau und Walache« in Zeitschrift für Gesetzgebung und Rechtswissenschaft des Auslandes tom. 20, fasc. 2, pag. 44, după Vehring »Das Kirchenrecht der kath., prot. und morgenländischen Kirche« pag. 53.

³⁾ Vehring op. cit. pag. 53.

⁴⁾ Hașdău în Traian 1869 Nr. 14.

avem date sigure, că Mitropolitul românească al Belgradului din Ardeal se sfinția în România. ¹⁾ Principele României Mateiu la 1638 a recomandat de Mitropolit în Ardeal pe Elie Orestă; ²⁾ preoți din Ardeal învățau în România, ³⁾ Mitropolitul Belgradului Dositeiu dela 1637 a funcționat mai întâi în Moldova la Huși și Romanu. ⁴⁾ Prin Ardeal și Ungaria erau mulți cantori din Moldova, Mitropolitul Belgradului din Ardeal era sub jurisdicțiunea esarchală a Mitropolitului Țirgovistei și esarchului Ungrovlachiei și Plașurilor, ⁵⁾ și chiar și cu ocaziunea sfintei uniri dela 1700 Mitropolitul Țirgovistei a aflat cu cale a se amesteca în pașul acesta atât de însemnat al Românilor din Ardeal, ⁶⁾ era după unire călugări din România au abătut pe mulți Români de pe la margini dela s. unire.

Putem dară să dicem, că legislațiunea bisericească, ce era în vigoare în România, a trebuit să fie și în Ardeal, întru câtă aceea nu fu împedecată prin Calvinii.

Fiind starea culturală a Românilor din Ardeal în timpurile mai vechi tare înapoiată, observarea disciplinei răsăritene încă a trebuit să fie destul de primitivă. Însă pentru aceea fără presiune esternă spiritul disciplinei bisericesci a trebuit să rămână cel orientală. Și dacă în o direcțiune ori alta spiritul acesta îl vedem alterat și înlocuit cu cel calvinesc, atunci putem să dicem, că acesta s'a întâmplat în urma presiunii calvinilor.

Se va vedea acesta lămurit, dacă instituțiunea săborului mare din biserica românească atât de asemenea, sau chiar identică cu *synodus generalis* al Calvinilor din vécule 16 și 17 o vom asemăna cu sinodele întemeiate pe și practicate după dreptul orientală.

* * *

Întâia deosebire între sinodele orientale și săborul mare. Dreptul orientală din Pravilă nu cunoșce absolută sinode bisericesci după norma, ce o cunoșcem deja, a săborului mare din biserica românească din Ardeal, nici în ceea ce priveșce persoanele îndreptățite a lua parte la sinod, nici în ceea ce priveșce atribuțiunile de drept ale unui atare sinod.

Pe cât de mare este asemănarea între săborul mare și între *synodus generalis* al calvinilor din Ardeal în vécule 16 și 17, pe atât de mare este deosebirea între săborul mare și între sinodele bisericesci pe baza dreptului orientală cuprins în Pravilă și în codicil bisericesci al tuturor poporilor, ce s'au ținut și se țin de biserica răsăritului.

În specială întâi numirea de săbor mare pentru sinode ținute după norma lui nu se găseșce nicăiri în dreptul și praxa orientală.

Ba dreptul orientală spre deosebire de dreptul apusanu nu cunoșce de loc sinode compuse din episcopul și clerul său, cum era săborul mare din Ardeal, ci numai sinode compuse din mitropolitul și episcopii lui sufragani, era după ce s'a format instituțiunea patriarhilor, sinode din patriarhul, mitropolitul și episcopii supuși jurisdicțiunii lui. ⁷⁾

Sinodul mitropolitului cu episcopii lui se numeșce: *η της επαρχίας σύνοδος*, ⁸⁾ sau *η οικεία του μητροπολίτου σύνοδος*. Câte odată se numeșce: *σύνοδος τοπική*, sinod local, fiind că în elu nu era reprezentată întrăgă biserica de pretutindenea, ci numai din un loc sau provincie anumită. Asemenea se mai numeșce: *σύνοδος ετήσιος ἐπιανσιαία* sau sinod anual, fiind că se aduna în fiecare an odată, și *σύνοδος των επισκόπων*, fiind că numai episcopii avea în elu votu decisiv. Întru cât sinodul acesta figura și ca foru judecătoreșc de întâi și a doua instanță, se numia și: *δικαστήριον*. Numirea de sinod mitropolitanu s'a introdus în limbajul canonic numai în timpul mai târziu. Cam asemenea numiri avea și sinodul patriarhalu, dintre cari mai însemnată este numirea de: *η μειζων των επισκόπων σύνοδος* = si-

¹⁾ Acte și Fragmente de T. Cipariu pag. 287 și uu.

²⁾ Archivu pentru filologie și istorie de T. Cipariu pag. 629.

³⁾ Totu acolo pag. 612.

⁴⁾ Totu acolo pag. 781.

⁵⁾ Acte și Fragmente de Tim. Cipariu pag. 287.

⁶⁾ Nilles Symbolae, tom. I, pag. 344 și uu. și G. Barițiu Părți alese din istoria Transilvaniei vol. I, pag. 224.

⁷⁾ Cf. Zishman »Die Synoden und die Episcopale-Aemter in der morgenländischen Kirche«. Viena 1867.

⁸⁾ În timpurile vechi eparchie se numia aceea, ce astăzi numim provincie mitropolitană.

nodul mai mare al episcopilor, fiind că la acesta luau parte mai mulți episcopi ca la sinodul mitropolitului cu episcopii lui. ¹⁾

Săborul mare al bisericii românești din Ardeal era compus din mitropolitul și celalalt cleru, sau preoți, ba chiar și numai din preoți fără de mitropolitul, când era vorba de depunerea mitropolitului și de alegerea altui mitropolit. De atari sinode însă, la cari să lua parte și preoțimea intră de-a dreptul ori prin reprezentanți în virtutea legii, dreptul orientală nu scie absolută nimic, și totu asemenea nici de sinode compuse numai din preoți fără de mitropolitul. Ba dreptul orientală nu permite nici chiar episcopilor, să țină sinodul fără de mitropolitul, necum

¹⁾ Despre numirile aceste vezi Zishman op. cit. pag. 57.

să permită preoților. Astfel canonul 20 al sinodului dela Antiochia cuprins și în Pravilă dispune: *Nu se cuvine episcopilor, să țină sinodul fără de acela, căruia îi e încredințată Mitropolia.* ¹⁾ Era Zonara, interpretele cel mai celebru al canonelor bisericii răsăritului, se exprimă: *„Nu permită canoanele, ca singurul episcop să țină sinodul nefiind de față mitropolitul eparchiei.”* ²⁾

Acosta este cea dintâi deosebire, și încă esențială între săborul mare al bisericii românești din Ardeal și între sinodele, ce își au temelul în dreptul orientală din Pravilă.

(Va urmă.)

¹⁾ Card. Pitra *„Juris ecclesiastici Graecorum historia et monumenta”* tom. I, pag. 469.

²⁾ La Zishman op. cit. pag. 216.

Regina.

De Friderică Dolch.
(Fine.)

Într-aceea se audi înaintea casei văietare sgomotoasă. Ospetărița alergă afară, dar îndată se întorse era în casă făcându pictorului semn, că să-i urmeze. Când ieșiră, îi întâmpină vecina bătrână a lui Ambrosiă, carea în zilele din urmă grijise pe rând cu Regina pe bătrânul bolnav. Le spuse între lacrimi, că bătrânul a reposat numai mai înainte. „Înainte de asta numai cu un patraru de oră,” le duse plângându cu sughițu, „întrebă de odată de Regina, după ce mai înainte ore întregi zăcuse liniștit și cu ochii închiși. Am ieșit, să cercu fata, dar n'am găsit-o nicăiri, și când am intrat era în casă, îndată am vedut, că i-s'a stins vâpaea vieții.”

Werner sta emoționat, era ospetărea își ștergea lacrimile. „Dumnezeu să-l ierte,” duse ea, „el a scăpat de toate necasurile. E mai bine, că s'a sfârșit așa de iute și nu a mai audiat nimica despre ceea ce a făcutu ficiorul lui. Sermana copilă rămâne aci la mine. Nici nu o ar pute duce acum de aci, și apoi trebuie să dăm lucrul de scire preotului și judecătoriei.”

Werner întări cele ce a dăis ospetărea, și apoi își schimbă hainele și pe ale lui le acțară la focu, să se usce. La câteva ore după aceea sosi medicul. Într-aceea rănita se deșteptase și acum durmia neliniștită. Medicul îi vizită și legă rana dăcându, că de o cam dată viața fetei nu e primejdioasă. Vre un obiectu virtos domolise îmbolditura și abătuse cuțitul așa, că el a făcutu Reginei o rană cam adâncă, dar neprimejdioasă, carea iute se va vindeca. Werner împărtași acum medicului, cum i-a atacat Vincentiu pe lacu, și cum s'a întâmplat, de lovitură, carea era menită pe sama lui, a ajuns în peptul fetei. „Lupta în apă,” închiă pictorul, „a ținut înse numai câteva clipite. Deodată simții, că degetele, cari cuprindeau grumazii mei, slăbiră. Cu o sfortare mare mă scăpai de ele cu desevărsire, și contrariul meu, probabil că ajuns de leșină ori lovit de gută, se cufundă deodată în adâncime. Acum îl cercă, dar eu nu cred, că ochiu omenesc îl va mai vedea.”

Medicul clatină din capu, strînse pictorului mâna și se duse apoi era la rănita. Era Werner se duse la locul de debarcare, pentru ca să trecă pe insula domnescă și să spună lui Steinhausen cu grije cele ce s'au întâmplat.

La câteva săptămâni după aceea Steinhausen era vindecatu pe deplin, și Regina încă putea deja, să umble prin casă și să

împlinescă lucruri mai ușore. Doi bărbați părăsiră brațu de brațu vaporul, carele sbiciuind cu roțele apa se oprise la locul de debarcare al insulei mănăstirii, și pașiră repede la delu cătră ospetărie. Acolo omenii băgară deja de samă, că ei se apropie: ospetărea sta în ușa casei, era Regina se refugia într'unu colțu al chiliei și-și acoperia fața cu mânil. Pe vremea botei sale de multe ori și-a zugrăvit ea revederea acosta și a dorit-o cu doru ferbinte, dar acum, când clipita revederii se apropia repede, totuși îi bătea inima de îngrijare și frică. Acum se audiră afară pași și glasuri, și îndată intră ospetărea cu de grabă în chilie.

„Ei sunt aci,” duse fetei, grăbi la ea și o cuprinse în brațe. „Acum reculege-te!”

Regina trēmura și-și ascundea fața la peptul bătranei. Afară se audiră din nou glasuri, și îndată după aceea se deschise repede ușa.

Regina respică unu strigăt slab și trēmurându își ridică privirea. Pe pragul ușii sta unu bărbat înalt, bătrân cu față blândă și-i întindea brațele. În clipa acosta Regina nu se mai putea stăpani, ci alergă în brațele lui exclamându: „Tată, scumpul, dragul meu tată!”

El o strînse la peptu. „Prunca mea, scumpa mea pruncă, pe carea atata am dorit-o,” duse Steinhausen cu glas linu sărutându-o pe frunte. „Ore nu mă înșelă numai unu vis? Ore e adevăratu, că te țin era în brațele mele? Da, tu ești prunca mea, acestea sunt trăsăturile iubitei, nefericitei mele soții. Unde să afli eu cuvinte, ca să mulțamescui lui Dumnezeu, care mi-te-a păzitu și acum era mi-te-a dăruit?”

„Eă îl voi lăuda și preamări în tota viața mea,” șopti Regina ascunzându-și la peptul tătâne-său fața scaldată în lacrimi. „El a luat pe tatăl meu cel nutritoriu, dar mi-a dăruit pe tatăl meu cel adevăratu, și mama, ea e la Dumnezeu în ceru și privesce la noi. Și dacă vei, să mă primesci la inima ta, scumpul meu tată, iubirea mea te va mângăia și-ți va respăti pentru tote, câte ai suferit în anii dela despărțire până acum. Dar potrivim voi ore între omenii orășeni, și nu-ți voi face rușine?”

„Taci, fiica mea, nici o vorbă mai multu,” o opri Steinhausen netedindu-i părul blondu al capului. „Tu ești o fată cuminte și istetă, o sciă asta, pentru că Werner mi-a povestit multu despre tine. Tu te vei afla ușor în viața ta cea nouă și iute vei învăța, cele ce-ți lipsesc. — Și apoi,” continuă Steinhausen surizându, „iubirea e o învățătoare bună, căci Werner — dar nu te spăria așa tare, eu sciă tote, fetulu

meu, — Werner te iubesc, și tu, tu dor încă-l iubesc?”

„Din tota inima.”

„Așa dar primesce-ți-o,” duse Steinhausen mișcatu dându-o în brațele lui Werner. „Binecuvintarea mea o aveți. Fiți fericiți!”

„Așa, acum tote sunt bune,” duse bătrâna ospetărea plângându cu sughițu și ștergându-și lacrimile, cari le vërșă de bucurie. „Acum nu mai lipsesc nimica. Dar mie totdeauna imi va lipsi ore ce, când se va duce Regina mea, și eu nu o voi mai vedea în viața mea.”

„Mamă, mamă dragă,” exclamă Regina aruncându-se în brațele bătranei.

„Asta sigur nu va fi așa,” duse Steinhausen. „În fiesce care anu cu timpul frumosu al verei vomu sosi și noi aci și vomu locui aci la dta pe insula mănăstirii.”

„Ore așa va fi?”

„Aci mâna mea.”

„Așa sunt mulțamită,” duse bătrâna scuturându puternic mâna medicului. „Așa voi suferi mai ușor durerea despărțirii. Așa ducă-se Regina, și binecuvintarea lui Dumnezeu o însotescă!”

Clopoțelul vaporului a sunat, roțele sbiciuesc apa, și naea se depărtăză încet dela locul de debarcare al insulei mănăstirii. Pe podul năi stau Werner și Regina, și lângă ei se razimă Steinhausen pe balustrada podului. Ochii fetei udați de lacrimi trecu de pe insula dragălașă, care se totu retrage, și ajungu dincolo la locul, în care Vincentiu și-a aflatu mormintul său adâncu și umed. Pe o clipă își ascunde Regina fața la peptul lui Werner, er apoi își întorce privirea era cătră dragălașa insulă, până o acoperi înaintea privirilor insula domnescă cea îmbrăcată în pădure.

Bibliografie.

A apărut Nr. 14 al revistei literare-beletristice „*Rândunica*” cu următorul sumariu: *Tovarăși nedespărțiți sau Sântul Dumitru* de Carolu Scrobă. *Nu ve opriți de T. Smtionu. Césuri grele de Ilarie Chendi. Dați-mi pământ!* de Petrea dela Clușă. *Hotul de cârlan* (trad.) de Iuliu Popescu. *Cândă* de Elena Gaboru. Rămurele: „*Cave lyram* de . . . tin P . . . *Descântec la nuntă* de N. P. R. *Uituri* (chiuituri) de I. G. *Felurite* de * *

„*Vatra*” nrul 16 a apărut cu următorul sumariu: *Sorbona* (Tipuri bucureștene) de Șt. Basarabeanu. *Murgulețu* (poesie) de Dim. Porea. *Mara* de Ioanu Slavici. *Cântecul funebru* de Haralamb C. Lecca. *Sfârșitul lumii* de Camille Flammarion, traducție de I. C. Maxim. *Foe tristă* (poesie) de Virgiliu N. Cișman. *Fuga iluziunii* (legendă indiană) de G. V. Cordea. *Mănăre* (poesie)

de Virgiliu N. Cișman. *Di aniversară.* După Dykens de E. Florescu. *Spre Siberia*, poezie de Radu D. Rosetti. *Felă de felă de **. *Ilustrațiile*: Școala militară din București. Din munții noștri. Bunii prieteni. Fericele perdată. Evlavie. O caravană în Turcia. Cea dintâia lecțiune, să câștigă parale bune. În criptă. Cântecul inimii. În flagrantă delictă.

Au apărut din „Biblioteca Unirii“

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericii românești unite, studii apologetice din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei“ și a dlui Nicolae Densușană asupra Mitropolitului Vancea și a bisericii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețului 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețului 1 fl. Ambele părți expedate franco 1 fl. 85 cr.

Chiară acum a apărut de sub tipari și se află de vânzare la tipografia seminarială

Euchologiu

edițiunea a doua, revădită după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Formată 8° mare pe 552 pagini, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețului nelegat fl. 2.80, era legat în peletare fl. 3.80. ¹⁾

Totă acolo se mai află:

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la oaltă 1 fl. 50 cr.

Pregătire la mărte, adică considerațiunea asupra maximelor eterne folosite tuturor pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfonso Maria de Liguori* Doctor al Bisericii. În versiune românească de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blași 1893. Tipografia Seminarului arhidieceșan. Opolu are 425 p. în 8° mic. Prețului 80 cr. Editura societății.

Triodă, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copii fl. 10.

¹⁾ În Nr. 12 din erore s'a tipărit prețului fl. 2.50 și 3.50.

Orologeriă, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Testamentul și Literele fundamentale ale fericitului Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș *Dr. Ioan Vancea de Buteasa*. Blași 1892. Tipografia Seminarului gr. cat. din Blași. Se află de vânzare la Administrația „Unirii“. Prețului: 10 cr., cu partă postală 15 cr.

Decretele Conciliului provincial al doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Apostoleriă, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

A apărut de sub tipari **Octoichul cel mic** edit. III. Blași 1892 și se află de vânzare la tipografia seminarială nelegat cu prețului de 80 cr. v. a., legat cu călcău de până cu 95 cr. v. a. Legat împreună cu **Pentecostarilă** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Liturgieră, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Decretele Conciliului provincial prim edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blași 1881 broș. 3 fl.

Istoria particulară a bisericii unite de Dr. A. Grama broș. 1 fl. 50 cr.

Editor și redactor răspunzător:

Dr. Victor Szmigelski.

Dela Ordinariatul episcopesc gr. cat. de Oradea mare.

Nr. 2088/1894.

(27) 1—1

Concurs.

Pentru complinirea catedrei profesore de desemnă la gimnaziul sup. gr. cat. de Beiuș cu începutul anului școlastic proximu 1894/5, cu carea, dacă se va aplica profesor ordinar, este împreună o soluțiune anuală de 1000 fl., era dacă se va aplica profesor suplent, o remunerațiune anuală de 800 fl., se publică prin aceste concurs.

La postul acesta au drept, să recurgă atari indiviți greco-catolici, cari vorbesc perfect limba română și cea magiară, și au

obținut calificatiune din desemnă geomeetrică și cel liber pentru școlele medii.

Recursurile sunt a se ajusta cu documentele următoare: estrasă matriculară de botez, atestat despre starea familiară, despre obligamintul militar, despre studiile absolvate și calificatiune, despre cunoscintele de limbă și eventualele servii de până acum.

Concurenții au a substerne recursurile lor ajustate, — dacă sunt în servii, pe calea superiorității lor cu tabela de calificatiune, era dacă nu sunt în servii, nemijlocit, — Veneratului Ordinariat greco-catolic de Oradea mare, până în 15 Septembrie anul curente.

Oradea mare, 6 August 1894.

Nr. 188.—1894.

(26) 1—1

Concurs.

Pentru conferirea unui stipendi de 60 fl. v. a. din fundatiunea „Marinovic“ studenților romani de gimnaziu ori școala reală de aceeași categorie, se scrie concurs cu termină până la 25 Septembrie 1894 st. n.

Cerere să se înainteze, în terminul indicat la comitetul Asociațiunii transilvane în Sibiu, instruite cu următoarele documente:

1. Atestat de botez în original sau în copie legalizată;
2. Testimoni școlastic de pe semestrul din urmă al anului școlar 1893/4;
3. Atestat de frecuentare dela direcțiunea institutului, în care de prezentă ceretă școala;
4. Atestat de paupertate, eventual de orfanădacă concurentul este orfan.

Cerere intrate după termină nu se consideră.

Sibiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 5 Iuliu 1894.

Dr. Marion Pușcariu
vicepreșed.

Dr. I. Bologa
secr. II.

Cu deosebită stimă cutez a încunoscă pre

Veneratul Cler greco-catolic,

că precum și până acum ia asupra-mi gătirea de iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce privesce lucrul de măsari și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de prevedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesc cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, si tôte mă îndreptătesc la sperarea, că Veneratul Cler mă va împărtăși ocașional-minte de prețuită-i încredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele cel bun, care mi-lam câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărându departările, prin acesta capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carol Müller,

auritor și fabric. de recuis. biserice.

(6) 29—52

(18) 5—6

„The Gresham“

societate de asigurare pe viață în LONDRA.

Filiala pentru Austria:

Viena, I, Giselstrasse I,
în casa societății.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Franz-Josefsplatz 5 și 6,
în casa societății.

Activa societății la 31 Dec. 1892 franci 125,305.151.—

Venitul anual din premii și interese la 31 Decembrie 1892 „ 22,840.056.—

Plătiri pentru contracte de asigurare și de rente și pentru rescumpărări etc. dela existința societății (1848) „ 271,905.620.—

În ultimul period de gestiune de optspredece luni s'au prezentat la societate pentru propunerii nouă, prin ceea ce suma totală a propunerilor intrate dela existința societății se urcă la „ 1.853,916.605.—

Prospecte și tarife, pe basa cărora societatea extradă polițe, precum și formulare de propunerii se dau gratuit prin dnii agenți în tôte orașele mai mari ale monarchiei austro-ungare și prin filialele pentru Austria și Ungaria, precum și prin

Agentura gen. pentru Transilvania în Cluș.

Adunarea dela Sebeșu.

În urma invitării, ce a primit-o în anul trecut „Asociațiunea Transilvană“ în adunarea sa generală din Năsăud, în anul acesta „Asociațiunea“ și-a ținut adunarea sa generală în Sebeșul săsesc.

„Săsesc“ se numește Sebeșul, pentru că elu odinioară era una dintre cetățile acelea ale elementului săsesc, de zidurile cărora se părea, că au să se frângă totdeauna navele, cari se putea prevedea, că le va da asupra lor elementul românesc. Astăzi zidurile acelea arată multe rupturi, — timpul råde și omenii ruineză și zidurile cele mai puternice, — și e de prevădută, că dintre cetățile de odinioară ale Sasilor Sebeșul va fi cea dintâi, carea-și va schimba caracterul său secular și se va face cetate românească. Deja astăzi majoritatea absolută a locuitorilor Sebeșului sunt Români, și dacă Sebeșul nu a devenit deja cetate românească, vina o pörtă — bardul nostru. De ce l-au și pus pécatele, să scrie pe sama Românilor cuvintele: „Pe voi vè nimiciră a pismei rëutate și örba neunire?“. Românii din Sebeșu întocmai ca și cei de pe airia nu vor să dea pe Andreiu Murëșanu de minciună. Adevëratu, că bardul a îndreptat cuvintele sale cătră Românii cei de odinioară, érá nu cătră noi, cărora nici prin minte nu ne trece, să „jurăm“, că vom da mâna, să fim pururea frați“.

Dar să nu mi-se bage cumva de vină, că ași fi nerecunoscători pentru cordiala primire, cu carea Sebeșenii au întâmpinat adunarea generală a „Asociațiunii“. Sunete sociale discordante cel puțin e unu în decursul zilelor adunării n'am auđit în Sebeșu. Dorescu, ca toți óspeții Sebeșenilor din zilele acestea să pótă dice asemenea.

Primirea comitetului centralu.

Comitetul aranjatoru al festivităților ne scrise mai înainte, că noi Blășenii să pornim cu trenul de améđi din 25 Augustu, pentru că cu acela-și trenu călătorescu spre Sebeșu și Sibieni.

La Vințulu de josu părăsirăm trenul. Cându țegarăm din gară, ne aștepta o primire ne mai sperată. Marginea spațului dinaintea garei o încunjura unu banderiu de aprópe 150 de călăreți, toți țerani români îmbracați în hafe albe de serbătóre. Érá spațulu ilu ocupa o mulțime mai alesu de țerani și țerance. Voru fi fostu preste 500. Cu plăcere nespuse priviamu la ómenii acestia îmbracați în portulu celu frumosu de pe la Sebeșu. Serbătórescă le era îmbrăcăminte, dar și mai serbătórescă bucuria, carea strălucia de pe fețele lor. Chiaru în fruntea mulțimii se înșirau româncuțe frumusele, tóte cu buchete de flori în mână.

Zelosulu și neobositulu învățatoriu din Sebeșu Zevedeiu Murëșanu primi comitetulu centralu cu câteva cuvinte însuflețite, la cari răspunse președintele Asociațiunii, Reverendissimulu vicariu capitulariu Ioanú M. Moldovanu, exprimându mai alesu bucuria, care ne-a cuprinsu, cându amă vedutu, cu câtă însuflețire întâmpină țerănimea noastră de pe la Sebeșu pe cei puși în fruntea Asociațiunii.

După urările însuflețite, cari închiară cele două cuvintări scurte, și după ce fetițele ne încărcau cu buchete de flori, pornirăm spre Sebeșu. Înainte mergea banderulu, în frunte cu flamura cea vînëtă a reuniunii de cântări din Sebeșu. Urmara apoi preste 40 de trăsuri și căruțe, érá ceilalți porniră înderéptu la Sebeșu pe jos.

După unu drumu cam de o jumătate de óra sosirăm la capulu Sebeșului. Aci ne aștepta altă mulțime de ómeni încá și mai mare, postati de-a drépta și de-a stînga drumulu. Érá ridicatú și unu arcu de ver-

déță, și inscripția de pe el: „Bine ați venit!“ ne spunea numai ceea ce cetirăm deja de pe fețele ómenilor.

Înainte arculu ne aștepta inteligința noastră din Sebeșu. Cuvintulu de bineventare ilu rosti aci viceprotopopulu gr. cat. *Alexandru Dobrescu*, caruia îi rëpunse érá președintele Asociațiunii exprimându-și din nou bucuria, carea o simțesce, cându vede, ce întâmpinare însuflețită i-a gătitu comitetulu centralu mai alesu poporul țeranu. Între strigări însuflețite de „Să trăescă!“ și între sunetele marșului lui Mihaiu pornirăm în orașu.

Convenirea socială.

Sara la óra 8 a fostu o convenire de cunoștință în pavilionulu hotelulu „Leulu de aur“.

Óspeții se adunară încetú, aprópe prea încetú. Dar în sfârșitú nici nu era mirare, căci n'aveau de unde să se adune. Deja sara acésta ne prevestia, că adunarea din ástú anu a Asociațiunii are să fie rëu cercetată de membri. Era așa aievea, căci afară de óspeții veniți din Sibiu, Blașu (de aci mai mulți ca de ori unde), ceilalți erau din satele învecinate, și puțin de pe aira.

Lunga masă, ce se întinse, a fostu deschisă de avocatulu *Pompiliu Isacu*, președintele comitetulu aranjatoru. La vorbirea de salutare răspunse președintele Asociațiunii *Ioanú M. Moldovanu*, ridicându paharul în onóra femeii române, cea mai sigură propagátóre a limbei române. Mai vorbiră Zevedeiu Murëșanu, Ioanú Germanu, Ioanú Bojița, Onoriu Tilea, Dr. Aug. Bunea ș. a.

În 26 Aug. la biserică.

Ađi inteligința adunată aici a luatú mai întâi parte la s. liturgie. Fie care după confesiunea sa s'a dusu la biserică sa.

În biserică gr. orientală, unde liturgia s'a începutú mai de vreme, a fostu unu publicu foarte numerosu. Corulu Sebeșenilor a cântatú la liturgie.

În biserică gr. catolică, unde au celebratú mai mulți profesori dela Blașu, a cântatú corulu țerănescu dela Lanerămú sub conducerea părintelui Isidoru Blaga, parochu gr. orientalu în Lanerămú. Corulu a cântatú foarte frumosu, esecutându o liturgie de dulce compozițiune, pe care părintele Blaga spunea, că a procurat-o dela biserică Domnița Balașa. A făcutu o impresiune foarte bună la toți, că acestu coru gr. orientalu s'a oferit de bunăvoie, să cante în biserică unită, căreia la acéstă ocaziune i-a făcutu bunu serviciu. Părintele Blaga merită tótă recunoștința.

Dr. *Ioanú Sâmpăleanu* spiritualulu seminarulu din Blașu, a improvisatú o frumoasă cuvintare. Măneacăndu dela devisa oficiósă a României „Nihil sine Deo“ a arëtatú necesitatea și bunătatea credinței în Dumnezeu.

Cătră sfârșitulú liturgiei, gătându-se la cealaltă biserică sfînta slujbă, mulți credincioși ortodoxi, între cari toți membrii comitetulu Asociațiunii, au venitú la biserică unită, unde era și președintele, *Rasimulu* vicariu capitularu *Ioanú Moldovanu*, și de unde apoi au plecatú cu toți la „Leulu de aur“.

I. Ședința.

Afară de președintele au mai fostu de față dintre membrii ordinari ai comitetulu centralu dnii *Zah. Boiu*, *Part. Cosma*, *Leontinu Simonescu*, *Iosifú St. Șuluțu*, *Ioanú Papiu* și secretariulu alu II-lea *Dr. Valeriu Bologa*.

Din jurnale au fostu reprezentate

„Unirea“ (Dr. V. Szmigelski), „Dreptatea“ (Ilie Daiianu), „Gazeta Transilvaniei“ (Gr. Maiorú). „Telegraful Român“ încá-și va fi avutulu raportorulú său. Despre ființa de față a vre unu raportoru alu „Tribunei“ n'am aflatú nimica. Dór nu cumva pentru că i-ar fi derogatú? Dar asta pe mine nu mă privesce de locú. „Budapesti Hirlap“, „Pesti Napló“ și „Ellenzék“ încá și-au avutú unu raportoru comunu.

Representantulu auctorității orășenesci a fostu dlú senatoru *Piso*.

Sala este frumoșică și destul de spațiosă. Membri ai „Asociațiunii“ s'au prezentatú foarte puțin. Nu m'ași espune foarte tare primejdiei de a perde rëmasulu, dacă m'ași prinde, că abia voru fi fostu mai mulți ca la adunarea din 12 Aug. a subdespărțemintulu Blașu. Dar n'ai ce face, „leo non captat muscas“, scopurile, cari le urmăresce „Asociațiunea“, suntú cu multú mai neînsemnate, decâtú să se plătescă óre cui a osteni până la Sebeșu macarú dela Deva ori Alba-Iulia ori Orestie.

Cu atâtú mai mare laudă merită țerănimea. Ea s'a prezentatú în numărú foarte mare.

Ședința a deschis-o cu ceva după 10 óre președintele cu cuvintarea urmátóre:

Onoratú adunare generală!

Preste puțin zile se plinescu 33 ani, de cându s'a întemeiatú Asociațiunea noastră, pe atuncu în tóte ținuturile locuite de români singurá în felulu său. Diarele din timpulú acela și actele de inaugurare ale ei dau mărturie puternică despre însuflețirea, cu care a fostu salutatú întreprinderea acésta, ér puținii indiviđi aflători în viață, dintre cei ce au luatú parte la adunarea constituantă din 23 Octobru 1861, cu viaă plăcere-și aducú aminte și acum de palpitațiunile, ce înáltau pepturile Românilorú din aceste părți în epoca aceea de tranșițiune.

Cum pe lângă tótă greutatea comunicațiunii, Românii de prin colțurile cele mai depărtate au alergatú la locul adunării, deși aceea se ținea în marginea estemă a țerei. Aveau convingerea intimă, că lucrarea acésta pune începutulu unei mișcări, prin care razele binefăcătóre ale culturii totú mai multú să se lătescă în poporulú nostru și să pëtrundă și spre cele mai adânci straturí ale dînsului. Deci nici oboséla drumulu îndelungatú nici sacrificiul materiale nu i-au reținutú dela propusulú de a pune uméru la uméru și astfel a încerca, să urnescă „pëtra cea mare“, bine sciindú, că puteri unite potú realiza lucrări grandioșe, lângă cari forțele singuraticulu, fie ele altmintrea în sine ori câtú de mari, s'ar stîngini în deșertu, și nu ar aduce altú rezultatú, decâtú acela, că prin încordare ele însele ar căde nimicite.

Unirea puterilorú era reclamatá imperiosu: căci vitregia timpurilorú îngreunase foarte pëtra aceea, pe care ai nostri voiaú să o misce din locú. Cultura, ce străbunii nostri aduseră cu sine la plantarea lorú pe aceste locuri, fusese nimicítă de multú prin piciorulu necruțatoriu alu barbarilorú, cari seculu întregi s'au luptatú pentru posesiunea acestorú țeri frumoșe, și împingându-se unii pe alții au rësturnatú totú, ce le sta în cale. Falnica plantațiune, a cărei desvoltare fericítă ca glorie principală figuréază în titlurile multorú împërați, a cădutú sdrobotită, încatú numai ascunse în sinulu pămîntulu și în pepturile oțelite chiarú prin furtună ale poporulu românú au rëmasú și sustau până ađi urme

neîndoite despre ea, colo rămășițe de edificii, drumuri, apeducturi, — făcute cu stăruințe neobosite și arta geniului roman, — aici simțul moral și de dreptăți ereditate din timpurile acelei culturi înaintate, slăbit și întunecat, ce e drept, dar nu frânt, și iubirea limbii și a datinelor străbune, care au susținut la poporul roman, ba ele așa vii s'au manifestat și în zile de asuprire grele, încât istoricii străini cu 500 de ani înainte de acesta au dat Românilor mărturie plină de laudă, că ei mai mult s'au luptat pentru conservarea limbii, decât pentru a vieții.

Iubirea de limbă și alipirea de datinele străbune totdeauna au înflorit în poporul român, precum în măsură mai mare nu la nici un popor de pe fața pământului. Acest sentiment a durat neștirbit și pe timpul luptelor fățișe și pe alu retragerilor și pe alu celor mai neomenoase supunerii.

Viața este luptă. De sub legea aceasta generală se înțelege de sine, nici poporul român n'a putut a se subtrage nici în trecut și nu va putea nici în viitor. Dar așa sbuciumări și frământări continue ca și acele, căror a fost spus poporul nostru dela plantarea sa în regiunile acestea și până în zilele noastre, abia mai întâmpinăm în viața vre-unui popor.

Să cauți cu luminarea pauzele recerute spre restaurarea puterilor, nu le vei afla. Val de val vin adversitățile preste nemiul nostru, și vântul, ce le mână cu turbare, nu mai voesce a înceta. El de secul se turbază necontentit.

La 1861 se părea, că se ivesc dorii ore-cărei alinări. Ei au fost numai decât îmbrățișați cu căldură, și între fructele acestei însuflețiri este și întreprinderea aceasta pe cât de nobilă și frumoasă, pe atât de grea. Nobilă și frumoasă, pentru că reuniunea noastră tinde a desvolta limba și literatura poporului nostru și a lăți în sinul lui cultura. Limba este tesaurul cel mai prețios al fie-cărei națiuni; ea împrenă pe indiviții singuraticii, îi deosebesce de cătră cei de altă nem și-ține în comuniune continuă, — er cultura în sensul adevărat al cuvintului, răspândind lumina liberăză mintea de prejudețe și scapă inima de inclinațiuni rele. Prin ea și nu mai prin ea putem ajunge la libertate adevărată.

Nu s'a inventat nimic nou, ci Asociațiunea noastră a tins numai a regula pulsațiunile ereditate din moși-strămoși ale inimii române, lupta de esistență, cea mai legitimă între toate luptele, a o înălța la nivelul unei lucrări conșcie și a face, ca cel mai retras păstorii ori plugarii român să se angajeze cu fruntea deschisă pentru dînsa. Aceste tendințe juste și nevinovate ale Asociațiunii noastre nici odată n'au jignit pe nime, nici odată nu vor jigni pe nime dintre aceia, cu cari ne atingem împrumutat. Stăruim a ne desvolta limba și literatura, voim a lăți cultura în toate straturile poporului nostru. Cuceriri în afară nu voim. Etă o lucrare pacinică și salutară atât pentru noi, cât și pentru patria comună.

Ce sunt în viața unui popor 30—40 ani? Cu toate acestea și cei mai săngeroși dintre noi, — înțeleg pe aceia, cari răpiți de dorul inimii lor doresc, ca și scopurile Asociațiunii noastre să se realizeze într-o aceste zile ale mișcărilor iuți cel puțin în sbor, — și aceia vor trebui să recunoască programul realizat în acest period scurt.

O câmpie întelenită numai prin lucrare îndelungată se poate scote din sălbătăcia sa, numai prin sudori crunte se poate preface în ogor promițător de fructe mănose.

Dar un popor întreg, care seculi preste seculi a fost reținut cu forța dela ori ce progres și împedat prin aședeminte inventate anume spre înglodarea lui, cum ar pute, să se avinte la înălțimi, ce numai prin stăruințe îndelungate se pot cuceri!

Acastă lucrare stăruitoare și-a propus Asociațiunea transilvană română, a cărei serbătoare anuală o ținem azi.

Salut cu bucurie purcesă din adâncul inimii pe toți Români, căror împrejurările le-au conșiat a conveni la această serbătoare așteptată cu dor de totă suflarea română, și declară adunarea de deschisă.

După cuvintarea acesta frumoasă a început a se executa programul ședinței. Esecutarea aceasta a fost de tot stereotipă. După alegerea alor trei comisii pentru esaminarea raportului general despre activitatea comitetului în decursul anului 1893, pentru esaminarea rațiociniului pro 1893 și a proiectului de budget pro 1895 și pentru incassarea taxelor dela membrii cei vechi și dela cei cari se vor înscrie de nou, ședința s'a suspins pe 10 minute.

După redeschidere s'au făcut două propuneri: una dublă, prezentată de dl. *Gr. Maioră*, redactorul „Gazetei Transilvaniei“, pentru înființarea de agenturi și de bibliotecă ambulante și pentru începerea unei colecții în popor în fie care comună (un crucei de fie care suflet) în favorul Asociațiunii.

A doua propunere a fost prezentată de *Dr. Aug. Bunea*. Constată cu bucurie viul interes, ce-l manifestă Români Sebeșeni față cu Asociațiunea, dar în același timp constată și indiferentismul regretabil al totalității, arată că hotărîrea adunării generale din Hațeg de a se trimite din partea despărțimintelor câte cel puțin doi delegați nu se observă, așa că pentru adunarea prezentă dintre 33 despărțiminte numai 14 au semnat delegați, er dintre aceștia numai 9 s'au prezentat. Propune, ca adunarea să îndrume comitetul a stăruie cu energie pentru esecutarea conșciului dela Hațeg și să nu mai sufere a fi aleși de delegați din partea despărțimintelor astfel de oameni, despre cari se presupune, că nu se vor prezenta la adunările generale, er delegați absenți să fie trecuți cu numele în protocolul adunării.

Propunerile se transpun comisiei I. După acestea s'au cetit două petițiuni: *Iuliu Vuia*, învățătorii în *Banat-Comloș*, cere ajutorii în scopul de a face cercetări pentru opul, ce vre să edea: „Istoria școlilor românești.“

Ioan Damian cere un stipendiu de 500 fl. pentru a se perfecționa la vre un conservatorii în musica vocală.

Ambele se transpun comisiei prime. *Dr. V. Bologa* cetesce apoi telegramele, ce au sosit în decursul ședinței: *Sibi*, *Miron Romanul*; *Sibi*, *I. V. Russ*, *Dr. Oct. Russ*; *Sibi*, *Români din Sibi*; *Timișora*, *Ioan V. Barcian*; *Sibi*, *Dr. Vecerde*, *Dr. Stroia*, *Dr. E. Popescu*; *Sibi*, *I. cav. de Pușcariu*, *Ilarion Pușcariu*; *Deva*, *Români din Deva* și *jur*; *Sibi*, „Telegraful Român“; *Sibi*, „Rândunica“; *Bucuresc*, *George Moian* în numele învățătorilor și învățătoarelor intruniți la cursul de lucruri de mână; *Văcz*, *Pop de Băsesc*, *Cristea*, *Patița*, *Comșa*, *Dr.*

Barcian, *Velic*, *Domide*, *Barbu*, *Suciu*, *Dionisie Roman*.

Lucru firesc, că urările cele mai șmotose au urmat după cetirea telegramelor din *Văcz*. Dintre toate a fost întâmpinată cu mai mare recelă cea din *Deva*. Acesta încă a fost lucru firesc. Români din *Deva*, pe cum adunarea a aflat din raportul comitetului central, nu desvoltă nici o activitate în legătură cu Asociațiunea, și la adunarea generală din *Sebeș* pe lângă totă comoditatea drumului nu se înfățișază nici un *Devan*, și apoi îi mai pun pécatele, nu alta, să telegrafeze: „Trăescă solidaritatea între frații de un sânge!“ Dacă Români din toate părțile *Ardelului* și *Ungariei* ar manifesta solidaritatea sa în același chip, în care o manifestă *Devanii*, Asociațiunea în curendă ar trece în domeniul istoriei.

A urmat apoi raportul comisiei a treia. Din taxele membrilor vechi s'au incassat 105 fl., din taxele membrilor noi 252 fl. Între membrii noi au pășit ca membri pe viață cu câte 100 fl. dl. *Constantin Colbasi* din *Springu* și *Institutul de credit „Sebeșana“*. Din oferte s'au incassat 16 fl. 20 și 1 *Napoleon* or donat de *Ioan Cetățan*. Suma totală e 373 fl. 20 cr. și un *Napoleon* or.

Au urmat apoi disertațiunile insinuate.

Dl. *Basil Bășota*, jude de trib. în pensiune, a cetit disertațiunea: „Pentru ce s'au romanisat *Dacii* mai tute ca alte popore?“

Dl. *Zaharie Boiu*, secretariul I. al Asociațiunii, a cetit o disertațiune frumoasă despre „*Fundațiunea Oteteleșanu*“.

Mai ales la cea dintâi, dar în parte și la cea din urmă imi lea voe a risca observarea, că pentru adunările generale, unde publicul este atât de variu, ar fi de dorit, să nu se cetască, ci să se rostască, pentru că prin aceasta se légă cu mult mai ușor atențiunea ascultătorilor, până și a celor ce sunt laici în materia disertațiunii respective. Apoi nu ni-se șede, să trăim tot numai din secul strămoșilor. Ei după puțină au făcut istorie, să mai facem deci și noi istorie, într-o cât ne ajută puterile, și așa și disertațiunile acestea ar fi de dorit, să fie cât se poate de practice și să albă în vedere viitorul.

După acestea președintele a închis ședința primă.

Concertul.

Sara la 8 ore s'a început concertul. Publicul s'a adunat mult. S'au estradat la 400 de bilete.

Concertul l'a aranjat tinera reuniune de cântări a Sebeșenilor compusă din inteligință și popor și condusă cu multă istețime de învățătorii *Nicola Todea*.

Publicul asistent preste totu poate să fie mulțamit cu prestațiunile concertanților. Programul a fost variat, dar n'a fost prea bine compus. În locul unor piese cu texturi prea erotice se puteau alege altele. Programul altcum, ceea ce este mai vrednic de relevat, a fost esecutat bine, în unele părți foarte bine.

Părțile acestea au fost fără îndoelă p. 2: „*Ha!* în horă,“ cor bărbătesc de *G. Dima* și p. 9: „*Dis'a badea*“ și „*Iléna*“ cor mixt de *G. Musicescu*. Singura piesă, care aș fi dorit, să lipsescă din program, a fost „*Brful popilor*“ cor mixt de *G. Musicescu*. Ea este o curiositate onoma-

topoitică și se poate executa în cercuri mai restrinse, nu înse în concerte de ale „Asociațiunii“, în care ni-se impune datorința de a executa ceea ce este mai bun în muzica noastră clasică și populară.

Nu mi-a plăcut mai departe, că la executarea programului a fost chemată întru ajutorii și dl. *Isaie Popa*. Cunosc și-mi place mult vocea sa și am avut deja și până acum prilej de a mă convinge, că dsa și cultivă darul acesta dumnezeesc. Și de astă dată i-a succedat ca și de alte ori a secera aplauzele publicului, în chipul celui mai bine meritat cu piesa „Mezul nopții“ de G. Dima, în care i-a strălucit foarte vocea frumoasă și adâncimea sentimentului de o potrivă. Ceea ce înse nu mi-a plăcut, a fost, că cu astfel de prilejuri ne-am dată a ne convinge exclusiv numai despre progresul, care l'a făcut respectivul ținut în cultivarea muzicii, în acestu metru neînșelătoriu al progresului cultural, și datina asta fiind bună ar fi trebuit să se observe și de astă dată.

Ași fi dorit mai departe, că dacă s'a admis odată amestecul acesta, atunci să se fi admis și alu muzicii instrumentale.

În 27 Aug. Ședința II.

Publicu din inteligență s'a prezentat încă și mai puțin ca la ședința I. Terâ-nimea înse a participat cu drag și în număr mare.

S'a verificat procesul verbalu din ședința I. Apoi a urmat raportul comisiunii prime. Referentul a fost dl. *Vas. Hossu*. În terminu călduros atrage atențiunea ascultătorilor asupra însemnății Asociațiunii, care ar trebui să fie un centru de activitate și comună conlucrare a tuturor fraților de un sânge. Constată nepăsarea și puținătatea membrilor și face un avintat apelu către toți Românii, ca să se înșire cu toții între membrii Asociațiunii și să se grupeze în jurul ei.

Când referentul a ajuns la propuneri, s'a început discuțiunile lungi, superflue. La propunerea făcută de dl. *Maior* cu privire la colectă pentru Asociațiune, la înființarea de agenturi și la bibliotecă populară ambulante, referentul a disu, că cele propuse sunt provădute în agendele Asociațiunii, și de aceea propune, ca comitetul să insiste pe lângă executarea prescrișelor acelor.

Atunci dl. *Maior* a făcut o nouă propunere spunându, cum dînsul a colectat cândva bani pentru o atare bibliotecă, i-a transpus comitetului, și acum se rógă, ca să-i folosescă ca premii pentru despărțemîntul, care mai întâi ar face o atare bibliotecă. Propunerea acésta s'a primită cu o modificare neesențială.

La a doua propunere de ieri, cea făcută de Dr. *Bunea*, s'a încins o discuție și mai lungă, carea s'a sfârșit cu primirea ei. Numai partea ultimă se părea prea aspră, și de aceea s'a omis.

O discuție de totu prea lungă de lana caprina a provocat punctul referitoriu la cererea dl. *Damian*. La adunarea generală din Hațeg s'a creat un stipendiu de 1500 fl., pe 3 ani câte 500 fl., pentru formarea unei puteri didactice pentru muzica instrumentală la școala Asociațiunii. Dșora *Maria Cuntan* a primit acelu stipendiu, absolvându în decursu de 2 ani a abdisu de cele 500 fl. restante. Dl. *Damian* îi

cere pe un an, ca să se perfecționeze în muzica vocală.

Referentul comisiunii propune, să i-se dea dl. *Damian* stipendiul. Se începe acum o discuție lungă, care se sfârșese cu hotărîrea, ca stipendiul acela să se conferescă conformu usului de până acum prin comitetul centralu pe cale concursuală. Acésta hotărîre a fost altcum o pedepsă pe sama dl. *Damian*. După cum am înțeles, elu încă a fost de față la adunarea din Sebeș și a fost rugat, să asigure și elu succesul concertului. Dînsul înse a refusat. Discuțiunea acésta altcum a provocat o comitetul centralu supunându debaterii în adunare suplica dl. *Damian* în locu de a cere simplaminte modificarea hotărîrii dela Hațeg.

Comisiunea pentru censurarea rațiociniului și a bugetului raportéză prin D. Dr. *Aug. Bunea*. Comitetului i-se dá absolutoriul.

Pe lângă acestea s'a mai primită o propunere însemnată a comitetului, pe basa căreia unele depozite mai mici administrate de Asociațiune spre scopurile ei se încorporează la fundațiunea generală a Asociațiunii.

Referentul comisiunii esmise pentru încassarea taxelor și înscrierea de membri noi raportéză, că s'a mai încassat unele taxe. Suma totală încassată la acésta adunare a fost de 407 fl. și un Napoleon d'or.

Prin mórtea lui Dr. *I. Crișan* un locu de membru suplentu și postul de secretariu II. a devenit vacantu. Postul acesta a fost ocupat în modu provisoriu de Dr. *Valeriu Bologa*. Acum s'a ales definitiv la acéstu postu pentru restul periodului Dr. *V. Bologa*.

Telegrame au mai sosit din: *Gâmpina*, *Munteanu*, farmacistu, *Secăreanu*, profesor. *Brașov*, Românii din despărțemîntul Brașovului. *Clușă*, Dr. *G. Ilea*. Dr. *G. Silași*, *Emeric Popu*. *Ioan Laslo*, Dr. *Ambrosiu Chețanu*, *Nicolae Rațu*, 2 nume nedescifrabile.

Domnul profesor *Ioan Germanu*, directorul despărțemîntului XI Blașu pe baza hotărîrii adunării generale a acéstu despărțemîntu invită adunarea, să hotărască, că la anul proximu să-și țină Asociațiunea adunarea sa la Blașu. Adunarea generală primesce acésta invitare a Blașului.

După acestea Rssimul D. președinte mulțămindu participanților, orașului S. Sebeș și poporului, care în așa mare număr s'a prezentat, îl îndemnă, ca și pe venitoriu să se intereseze de Asociațiune.

Între „Să trăescă“ ședința se închide.

Banchetul.

La 2 ore d. a. s'a început în pavilionul din grădina hotelului „Leul de aur“ banchetul, la care au participat aproape la 200 persoane.

Șirul toastelor a fost început de președintele, care amintindu de timpurile mai fericite, când Transilvania era autonomă, și când Maiestatea Sa a încuviințat întemeierea Asociațiunii, își ridică pocalul întru sănătatea Maiestății Sale Împăratului-Rege.

Dr. *Pompiliu Isac*, președintele comitetului aranjatori și directorul despărțemîntului Sebeș, închină pentru comitetul centralu și mai ales pentru președintele Asociațiunii.

Z. Boiu își aduce aminte de autoritățile locale și rógă pe reprezentantulu lor dl. *Ioan Piso*, să fie pe lângă ele interpretele

de mulțămită a comitetului centralu pentru afabilitatea, cu care au întâmpinat adunarea.

Dl. *Piso* răspundendu închină pentru Asociațiune și pentru toți membrii ei.

Dr. *Aug. Bunea* închină pentru comitetul aranjatori și pentru zelosulu lui conducători.

Au mai vorbit dñii Dr. *Iosif Blaga*, *Bașota*, tinerul studentu *Axente* dela Bucureșii și *Zevedeiu Murșanu*.

Balul.

Sara la 8^{1/2} s'a început balul. A participat un publicu numerosu. Relevezu, că portul naționalu a fost reprezentat foarte bine. În pausă 10 tineri, în costum românesc, încinși cu brii albaștri și preste peptu cu bandă roșie, au jucat foarte frumos călușeriul și bătuta între aplauzele publicului.

Poliția.

Pe cum amintirăm, cu oficiulu de comisariu alu magistratulu orășenesc la ședințe și la festivități a fost încredințat un român, adecă dl. senatoru *Piso*. Asta a voit să fie din partea magistratulu un semn de afabilitate, pentru care și trebuie să-i fimu recunoscători.

Afabilu a fost întâmpinat adunarea și în alte privințe. Relevezu între altele, că telegramele le-a adus însuși șeful oficiului telegraficu.

Fără altu scopu, ci numai pentru susținerea ordinii publice, care la astfelu de adunări mari ușor se poate turbura, au fost ordinați polițiștii orășenesci.

Cu multu mai gravu este faptul, că pentru zilele adunării generale a Asociațiunii au fost conșignați preste 50 de gendarmi. Asta siguru nu s'a întâmplat la inițiativa magistratulu orășenesc. Gendarmii au stat ascunși pe la cuartirele sale, și bine au și făcut așa, deși după „Ellenzék“ întregă adunarea n'a fost alta decât o mișcare agitatorică inscenată pe banii Ligei. Vina acéstei sciri nu o pörtă raportorul lui „Ellenzék“. Despre asta m'am convinsu cu ochii mei proprii.

Nr. 8288—1894.

(24) 2—3

I. Escriere de concursu.

Până în 1 Octombrie st. n. exclusive a. c. se escrie concursu la 8 stipendii din fundațiunea fericitulu Dr. *Simeon Ramonțai* și anume: 2 de câte 315 fl., unul usuat de *Vasile Ramonțai*, care și-a terminat studiile juridice, altu usuat de *Victor Colceriu*, care și-a terminat cursulu de medicină; mai departe la un stipendiu de 84 fl. usuat de *Ioan Cifrea* juristu, care nu și-a legitimat progresulu; la 5 stipendii de câte 63 fl. usuate de *Eugeniu Porea* medicinistu, care a abdisu de stipendiu, *Ioan Oiteanu*, care a depus esamenulu de maturitate, *Emil Faustu*, care asemenea a depus esamenu de maturitate, *Nicolai Vlaicu* studentu gimnasialu, care nu și-a legitimat progresulu, *Victor Receanu*, studentu în școala reală, care a reposat.

La aceste stipendii potu concurge:

a) numai tineri studenți miseri, cari sunt născuți în Transilvania și sunt de naționalitate română;

b) cari pe lângă purtare bună au din studiul calculu de eminentie;

c) dintre concurenții voru avé preferință în înțelesulu testamentulu, caeteris paribus, cei de origine nobili și consăngenii cu piulu fundatoru;

d) dela concurenți se potfesc, să alature la cererile concursuale testimoniu școlasticu în copie autentică, ér nu în originalu,

carte de boteză, testimoniu medicală, atestat de paupertate, care să fie subscris de antistia comunală politică și de parochiul concernentă și înărită cu sigilul parochial; e) concurenții să numescă expres institutul, la care și unde vor să continue studiile academice ori gimnasiale pe anul școlastic viitoriu 1894/5.

Cererile concursuale, cari nu vor fi ajustate în modul indigitat, ori nu se vor așterne la Consistoriul subsemnat până la termenul prefript, nu se vor lua în considerație.

Blașu, în 11 August 1894.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

II. Eșcriere de concurs.

Pentru ună stipendiu de 70 fl. din fundațiunea fericitului *Ioan Gavrilă Vajda* de Soósmező și a soției sale *Elisabeta* născută *Fuleovici*, folosit de gimnastul *Victor Nestor*, care nu și-a legitimat progresul, se eșcrie concurs până în 1 Octombrie escluse 1894 st. n.

Doritorii de a obține acest stipendiu trebuie să știe perfect românește și să de a-și instrui cererile conform condițiilor desfășurate mai sus în eșcrierea de concurs pentru stipendiile Ramoșane și pe acelea a le așterne subsemnatului Consistoriu până la termenul prefript.

Blașu, în 11 August 1894.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

III. Eșcriere de concurs.

Pentru ună stipendiu de 120 fl. din fundațiunea *Kleiniană* folosit de *Valeriu Montani*, care a absolvat gimnaziul, se eșcrie concurs până în 1 Octombrie st. n. escluse a. c.

Doritorii de a obține acest stipendiu să de a-și instrui cererile conform condițiilor desfășurate mai sus în eșcrierea de concurs pentru stipendiile Ramoșane și pe acelea a le așterne subsemnatului Consistoriu până la termenul prefript.

Blașu, în 11 August 1894.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

IV. Eșcriere de concurs.

Până în 1 Octombrie st. n. escluse a. c. se eșcrie concurs la 6 stipendii din fundațiunea fericitului *Archiepiscop și Mitropolit Alexandru Sterca Șutușu* și anume: ună stipendiu de 400 fl. folosit de *Valeriu Suci* teolog absolut și candidat de profesor, care nu și-a legitimat progresul; ună stipendiu de 300 fl. folosit de *Ioan Fodor* profesor censurat; două stipendii de câte 200 fl. folosite de *Simeon Tamaș* și *Aureliu Olteanu*, cari au terminat studiile juridice; două stipendii de câte 100 fl. folosite de *August Leményi* și *Alexandru Ciura*, cari au absolvat gimnaziul, și ună stipendiu de 60 fl. folosit de gimnastul, absolut *Victor Popă*.

Cel ce doresc să obțin vre-unul din stipendiile de mai sus, să întruască următoarele condiții:

a) să sunt român gr. cat. miser, născuți în Transilvania;

b) să pe lângă purtare morală bună să de din studiul calcul de eminenție;

c) dintre concurenții vor să de preferință, cari vor să de dovedit, să sunt consăngenii cu piulă fundator;

d) concurenții să alăture la cererile sale: testimoniu școlastic în copie autentică și nu în oryinală, atestat de consăngenitate, dacă sunt consăngenii cu fundatorul, carte de boteză, testimoniu medicală, și să numescă expres institutul, la care și unde vor să de continue studiile academice ori gimnasiale pe an. scol. 1894/5.

Cererile astielă ajustate să de așternă la subsemnatului Consistoriu până la termenul prefript.

Blașu, în 11 August 1894.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

V. Eșcriere de concurs.

Prin acesta se eșcrie concurs la ună stipendiu de 300 fl. din fundațiunea fericitului *Ioan Daniel (Dănuș) de Fersig*, cu termenul de 1 Octombrie st. n. escluse a. c. și pe lângă următoarele condiții:

1. La acest stipendiu pot să concure numai tineri români greco-catolici;

2. Dintre concurenții vor să de preferință cei înrușiți cu fericitulă fundator, dar și dintre aceștia se vor să considera în prima linie acei școlari, cari vor să de dovedit, să sunt în legătură de consăngenitate cu fundatorul, ori după tatălă acestuia *Vasilica Dănuș* din *Fersig*, ori după mama lui *Maria Buteanu* din *Șomcuta mare*;

3. Concurenții trebuie să de dovedescă, să au plinit cel puțin anulă ală 10-lea de etate și să în anul școlastic espirat 1893/4, să obținut din studiul cel puțin calculul general „bun”, și din purtarea morală nota de cel puțin „legală”.

Cererile concursuale provădate cu carte ed boteză, testimoniu școlastic, atestat medicală, atestat despre averea și relațiile familiare ale suplicantului, înărit de auctoritatea politică concernentă, și eventuală și cu atestat despre legătură de consăngenitate cu fundatorul, să de se subșternă la subscrisul Consistoriu până la termenul indicat.

Cererile șosite mai târziu nu se vor lua în considerație.

Blașu, în 11 August 1894.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

VI. Eșcriere de concurs.

Până în 1 Octombrie st. n. escluse a. c. se eșcrie concurs la ună stipendiu de 80 fl. din fundațiunea fericitului *Lazar Baldi*, folosit de gimnastul *Andrei Nagy*, care nu și-a legitimat progresul.

La acest stipendiu vor să de concure numai gimnasti români din comitatul Clușului, și numai consăngenii cu piulă fundator pot să de și din alte comitate.

Doritorii de a obțin acest stipendiu vor să de și instruescă suplicele conform condițiilor indigitate în eșcrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane și a le așterne Consistoriului subsemnat până la termenul prefript.

Blașu, în 11 August 1894.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

VII. Eșcriere de concurs.

Până în 1 Octombrie st. n. escluse a. c. se eșcrie concurs la 4 stipendii din fundațiunea fericitului *canonic Constantin Alutani*, din cari două de câte 60 fl. usuate de gimnastii *Teofil Popă* și *Victor Bujor* și două de câte 40 fl. usuate de gimnastii *Vasilie Hossu* și *Eugeniu Ghelner*.

Doritorii de a obțin aceste stipendii vor să de și instruescă suplicele conform condițiilor indigitate în eșcrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane și a le așterne Consistoriului subsemnat până la termenul prefript.

Blașu, în 11 August 1894.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

VIII. Eșcriere de concurs.

Până în 1 Octombrie st. n. escluse a. c. se eșcrie concurs la două stipendii de câte 22 fl. 50 cr. din fundațiunea fericitului *canonic Ioan Chirilă*, folosite de școlarii *Samoilă Spineanu* și *Ioan Bărbău*.

Doritorii de a obțin aceste stipendii vor să de și instruescă suplicele conform condițiilor indigitate în eșcrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane și a le așterne subsemnatului Consistoriu până la termenul prefript.

Blașu, în 11 August 1894.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

IX. Eșcriere de concurs.

Din fundațiunea demnului de pie memorie *Ștefan Ferdinand Hirsch* a devenit vacantă stipendiu de 300 fl. usuată de medicinistul *Emiliu Popă*, care nu și-a legitimat progresul. La acest stipendiu se eșcrie prin acesta concurs până în 10 Septembrie 1894.

La stipendiu acesta pot să concure numai acei tineri români greco-catolici, cari sunt născuți în vre-una din comunele următoare: *Turda*, *Copand*, *Tur*, *Reghiu*, *Comitg*, *Banabie*, *Aiton*, *St.-Mărtinul-deșert*, *Ceanul-deșert*, *Agărbic*, *Mischiu*, *Săndu*, *Petridul-de-sus*, *Petridul-de-mjloc*, *Petridul-de-jos*, *Berchiș*, *Măgura*, *Schiop* (*Puszt-Egres*), *Pusta-St-Crai*, *Surduc*, *Bicalat*, *Iara inferi*, *Agriș* (*Ruha-Egeres*), *Muntele Băișorei*, *Ocoliu mic*, *Ocoliu mare*, *Runcu*, *Cacova*, *Săcel*, *Lita mag.*, *Lita română*, *Filea de jos*, *Filea de sus*, *Ciurila*, *Selice*, *Selicea*, *Micuș*, *Hașmaș*, *Maghiaruș* (*Magyaróság*), *Șutu*, *Silvașul magiar*, *Indol*, *Ceanul mare*, *Băișora*, *Muntele Filei* (*F.-Havassa*), ca unele, cari odinoră au formată pretura ces. reg. a *Turdei* sub președența fericitului fundator *Ștefan Ferdinand Hirsch*.

Stipendiu ilă vor să de dobandi numai atari tineri din școlele medii, cari vor să de produce testimoniu cu calcul din studiul: eminențe sau cel puțin bun, și de din purtarea morală: bună sau cel puțin legală. Atari tineri vor să de folosi stipendiu dobandit în gimnaziu, școla reală, școla agronomică, și eventuală și la universitate, dacă atât în studiul, cât și în purtarea morală vor să de ține calea indicat mai sus.

Concursele să de instrueze cu următoarele documente: testimoniu școlastic de pe anul 1893/4, carte de boteză, atestat medicală și de paupertate și să de așternă până la termenul prefript la Ordinariatul arhiepiscopesc gr. cat. în *Blașu* prin parochiul concernente. Concursele intrate mai târziu nu se vor să de considera.

Blașu, în 11 August 1894.

Ordinariatul arhiepiscopesc gr. cat. de Alba-Iulia.

X. Eșcriere de concurs.

Până în 1 Octombrie st. n. escluse a. c. se eșcrie concurs la ună stipendiu de 120 fl. din fundațiunea fericitului *preposit capitular Constantin Pappalvi*, folosit de *Aureliu Popă*, care nu și-a legitimat progresul.

La acest stipendiu vor să de întâietate consăngenii piului fundator și între aceștia praefereți cei născuți *Popfalău*.

Cererile instruite după norma indigitată la eșcrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane, să de așternă la subsemnatului Consistoriu până la termenul prefript mai sus.

Blașu, în 11 August 1894.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.

XI. Eșcriere de concurs.

Până în 1 Octombrie st. n. escluse a. c. se eșcrie concurs la ună stipendiu de 40 fl. din fundațiunea fericitului *Parteniu Moldovan* profesor normal, folosit de *Vas. Moldovan* gimnast absolut.

La acest stipendiu vor să de întâietate consăngenii piului fundator.

Cererile instruite după norma indigitată la eșcrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane, să de așternă până la termenul prefript la subsemnatului Consistoriu.

Blașu, în 11 August 1894.

Consistoriul arhidieceșan gr. cat. de Alba-Iulia.